

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Η Επίδραση της Πανδημίας στον Τουριστικό Τομέα της Κύπρου

Κάκια Τάκκα

**Επιβλέπων Καθηγητής
Χρήστος Αλεξάκης**

Μάιος 2023

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Η Επίδραση της Πανδημίας στον Τουριστικό Τομέα της Κύπρου

Κάκια Τάκκα

**Επιβλέπων Καθηγητής
Χρήστος Αλεξάκης**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA). από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μάιος 2023

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία ασχολείται με την επίδραση της πανδημίας στον τουριστικό τομέα της Κύπρου. Αρχικά, στην εργασία γίνεται αναφορά στην πανδημία COVID – 19, καθώς και στις επιπτώσεις της πανδημίας COVID – 19. Επίσης, γίνεται αναφορά στον τουρισμό πριν αλλά και κατά τη διάρκεια του COVID – 19 και αναφέρονται οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID - 19 στον τουρισμό και στον ξενοδοχειακό κλάδο. Τέλος, γίνεται αναφορά στη διαχείριση κρίσης στον τουρισμό και στην ανθεκτικότητα ενός προορισμού στις κρίσεις. Στη συνέχεια, πραγματοποιείται έρευνα με σκοπό να διερευνηθεί η επίδραση της πανδημίας COVID - 19 στον τουριστικό τομέα της Κύπρου. Ειδικότερα, η έρευνα επικεντρώνεται στις απόψεις των καταναλωτών και εστιάζει στη διερεύνηση των ταξιδιωτικών συνηθειών των πολιτών και στους λόγους για τους οποίους πραγματοποιούν συνήθως ένα ταξίδι, καθώς και στο βαθμό που επηρεάστηκαν οι συνήθειές τους εξαιτίας της πανδημίας. Μέσω της παρούσας μελέτης επιδιώκεται να εντοπιστεί ο αντίκτυπος της πανδημίας του κορωνοϊού στον τουριστικό τομέα της Κύπρου και γενικά η εργασία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διάδοση της πανδημίας του κορωνοϊού δεν έπληξε σοβαρά τον τουριστικό τομέα της Κύπρου.

ABSTRACT

This paper deals with the impact of the pandemic on the tourism sector of Cyprus. Initially, the paper refers to the COVID - 19 pandemic, as well as the effects of the COVID - 19 pandemic. It also refers to tourism before and during the COVID - 19 and the effects of the COVID - 19 pandemic on tourism and in the hotel industry. Finally, reference is made to crisis management in tourism and the resilience of a destination to crises. Subsequently, research is carried out to investigate the impact of the COVID-19 pandemic on the tourism sector in Cyprus. In particular, the research focuses on consumer views and focuses on investigating citizens' travel habits and why they usually make a trip, as well as the extent to which their habits have been affected by the pandemic. Through this study it is sought to identify the impact of the coronavirus pandemic on the tourism sector of Cyprus and in general the paper concludes that the spread of the coronavirus pandemic did not seriously affect the tourism sector of Cyprus.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την περάτωση της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον επιβλέπων καθηγητή μου Δρ. Χρήστο Αλεξάκη για την πολύτιμη καθοδήγηση και υποστήριξη για την ολοκλήρωση της έρευνας μου.

Επίσης, δεν θα μπορούσα να μην εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένεια μου για τη στήριξη που μου πρόσφεραν καθ'όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ABSTRACT	5
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	6
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	7
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	9
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	16
2.1	Error! Bookmark not defined.
2.2	Error! Bookmark not defined.
2.2.1	Error! Bookmark not defined.
2.3	Error! Bookmark not defined.
2.4	Error! Bookmark not defined.
2.4.1	Error! Bookmark not defined.
2.5	Error! Bookmark not defined.
2.6	Error! Bookmark not defined.
2.7	Error! Bookmark not defined.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	39

3.1	Error! Bookmark not defined.	
3.2	Error! Bookmark not defined.	
3.3	Error! Bookmark not defined.	
3.4	Error! Bookmark not defined.	
3.5	Error! Bookmark not defined.	
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	43
4.1	41	
4.2	47	
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	78
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	81
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	84

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 : Φύλο	43
Πίνακας 2 : Ηλικία	44
Πίνακας 3 : Μορφωτικό επίπεδο	45
Πίνακας 4 : Εργασιακή κατάσταση	46
Πίνακας 5 : Μηνιαίο εισόδημα	47
Πίνακας 6 : Οικογενειακή κατάσταση	48
Πίνακας 7 : Πόσο συχνά ταξιδεύετε ;	49
Πίνακας 8 : Πόση είναι συνήθως η διάρκεια του ταξιδιού σας ;	50
Πίνακας 9 : Σε τι είδους κατάλυμα προτιμάτε να διαμένετε ;	51
Πίνακας 10 : Κατά μέσο όρο πόσα χρήματα ξοδεύετε κατά τη διάρκεια των διακοπών σας ;	52
Πίνακας 11 : Από πού συλλέγετε συνήθως πληροφορίες για τον προορισμό που πρόκειται να επισκεφτείτε ;	53
Πίνακας 12 : Επιθυμία για Διαφυγή από την καθημερινότητα	54
Πίνακας 13 : Ανάγκη για Δράση και Περιπέτεια	55
Πίνακας 14 : Ανάγκη για Κοινωνική επαφή	56
Πίνακας 15 : Ανάγκη για επίδειξη (prestige) κοινωνική επιβεβαίωση	57
Πίνακας 16 : Απόκτηση μιας νέας και διαφορετικής εμπειρίας	58
Πίνακας 17 : Αύξηση γνώσης - μορφωτικοί λόγοι	59
Πίνακας 18 : Ανάπαυση και Ξεκούραση	60
Πίνακας 19 : Επαγγελματικοί λόγοι	61
Πίνακας 20 : Θρησκευτικοί λόγοι	62

Πίνακας 21 : Γνωριμία με νέα μέρη	63
Πίνακας 22 : Λόγοι πραγματοποίησης ταξιδιού	64
Πίνακας 23 : Εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποιήσατε τουρισμό εντός της Κύπρου ;	66
Πίνακας 24 : Εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποιήσατε τουρισμό εκτός Κύπρου ;	67
Πίνακας 25 : Σας επηρεάζει ψυχολογικά η πανδημία στο να πραγματοποιήσετε οποιοδήποτε ταξίδι ;	68
Πίνακας 26 : Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, πόσο συχνά ταξιδεύετε στο εσωτερικό της Κύπρου ;	70
Πίνακας 27 : Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, πόσο συχνά ταξιδεύετε στο εξωτερικό ;	71
Πίνακας 28 : Πόσο βολικές ήταν οι ταξιδιωτικές διαδικασίες μετά την πανδημία Covid - 19 ;	72
Πίνακας 29 : Η πανδημία Covid - 19 επηρέασε την ταξιδιωτική σας ασφάλεια ;	73
Πίνακας 30 : Έχει αλλάξει ο τρόπος μεταφοράς σας μετά την πανδημία ;	74
Πίνακας 31 : Έχετε βιώσει κάποια αύξηση στα τουριστικά τέλη και χρεώσεις μετά την πανδημία ;	75
Πίνακας 32 : Αισθάνεστε ασφαλής κάνοντας ένα ταξίδι με πολύ κόσμο ;	76
Πίνακας 33 : Πόσο ευχάριστο θα λέγατε ότι είναι πλέον ένα ταξίδι εντός της Κύπρου μετά την πανδημία ;	77

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1 : Φύλο	43
Γράφημα 2 : Ηλικία	44
Γράφημα 3 : Μορφωτικό επίπεδο	45
Γράφημα 4 : Εργασιακή κατάσταση	46
Γράφημα 5 : Μηνιαίο εισόδημα	47
Γράφημα 6 : Οικογενειακή κατάσταση	48
Γράφημα 7 : Πόσο συχνά ταξιδεύετε ;	50
Γράφημα 8 : Πόση είναι συνήθως η διάρκεια του ταξιδιού σας ;	51
Γράφημα 9 : Σε τι είδους κατάλυμα προτιμάτε να διαμένετε ;	52
Γράφημα 10 : Κατά μέσο όρο πόσα χρήματα ξοδεύετε κατά τη διάρκεια των διακοπών σας ;	53
Γράφημα 11 : Από πού συλλέγετε συνήθως πληροφορίες για τον προορισμό που πρόκειται να επισκεφτείτε ;	54
Γράφημα 12 : Επιθυμία για Διαφυγή από την καθημερινότητα	55
Γράφημα 13 : Ανάγκη για Δράση και Περιπέτεια	56
Γράφημα 14 : Ανάγκη για Κοινωνική επαφή	57
Γράφημα 15 : Ανάγκη για επίδειξη (prestige) κοινωνική επιβεβαίωση	58
Γράφημα 16 : Απόκτηση μιας νέας και διαφορετικής εμπειρίας	59
Γράφημα 17 : Αύξηση γνώσης - μορφωτικοί λόγοι	60
Γράφημα 18 : Ανάπαυση και Ξεκούραση	61
Γράφημα 19 : Επαγγελματικοί λόγοι	62
Γράφημα 20 : Θρησκευτικοί λόγοι	63

Γράφημα 21 : Γνωριμία με νέα μέρη	64
Γράφημα 22 : Λόγοι πραγματοποίησης ταξιδιού	66
Γράφημα 23 : Εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποιήσατε τουρισμό εντός της Κύπρου ;	67
Γράφημα 24 : Εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποιήσατε τουρισμό εκτός Κύπρου ;	68
Γράφημα 25 : Σας επηρεάζει ψυχολογικά η πανδημία στο να πραγματοποιήσετε οποιοδήποτε ταξίδι ;	69
Γράφημα 26 : Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, πόσο συχνά ταξιδεύετε στο εσωτερικό της Κύπρου ;	70
Γράφημα 27 : Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, πόσο συχνά ταξιδεύετε στο εξωτερικό ;	71
Γράφημα 28 : Πόσο βολικές ήταν οι ταξιδιωτικές διαδικασίες μετά την πανδημία Covid - 19 ;	72
Γράφημα 29 : Η πανδημία Covid - 19 επηρέασε την ταξιδιωτική σας ασφάλεια ;	73
Γράφημα 30 : Έχει αλλάξει ο τρόπος μεταφοράς σας μετά την πανδημία ;	74
Γράφημα 31 : Έχετε βιώσει κάποια αύξηση στα τουριστικά τέλη και χρεώσεις μετά την πανδημία ;	75
Γράφημα 32 : Αισθάνεστε ασφαλής κάνοντας ένα ταξίδι με πολύ κόσμο ;	76
Γράφημα 33 : Πόσο ευχάριστο θα λέγατε ότι είναι πλέον ένα ταξίδι εντός της Κύπρου μετά την πανδημία ;	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει ένα αρκετά σοβαρό φαινόμενο για όλη την ανθρωπότητα, σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου. Το φαινόμενο αυτό προκαλείται από την εμφάνιση ενός νέου πανδημικού ιού σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου. Ο κορωνοϊός είναι ένα από τα κύρια παθογόνα που επιτίθενται στο ανθρώπινο αναπνευστικό σύστημα (Chen et al., 2020). Ο ΠΟΥ στις 11 Φεβρουαρίου 2020 εκτίμησε ότι ο αριθμός αναπαραγωγής του Covid - 19 κυμάνθηκε σημαντικά από 2,24 έως 3,58 (Zhao et al., 2020). Τον Δεκέμβριο του 2019, αναφέρθηκαν τα πρώτα κρούσματα μόλυνσης από Covid - 19 (Lu et al., 2020).

Ο τουρισμός είναι ένας από τους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο αρνητικά από την πανδημία COVID-19 παγκοσμίως. Η κατάσταση της πανδημίας έχει επηρεάσει μαζικά τα εγχώρια και διεθνή ταξίδια, τα καταλύματα, τις γραμμές κρουαζιέρας, την ψυχαγωγία, τα εστιατόρια και άλλα συναφή τμήματα στον τουριστικό τομέα (Assaf et al. 2022). Οι περισσότερες χώρες έχουν λάβει διάφορες ενέργειες όπως lockdown, ταξιδιωτικές απαγορεύσεις, περιορισμούς στις μετακινήσεις και καραντίνα που είχαν σημαντικό αντίκτυπο στην παγκόσμια τουριστική βιομηχανία (Gossling et al. 2021). Για αρκετές εβδομάδες, φαίνεται να μην υπάρχουν επίσημες δραστηριότητες στον κόσμο, κάτι που έχει αρνητικό αντίκτυπο σε κάθε πτυχή της ζωής. Η κατάσταση της πανδημίας έχει επηρεάσει τρομερά την τουριστική βιομηχανία παγκοσμίως. Ο Faus (2020) εκτίμησε ότι η τουριστική βιομηχανία χρειάζεται τουλάχιστον ένα χρόνο για να ανακτήσει τις απώλειες στην παρούσα κατάσταση. Οι περισσότεροι προορισμοί στον κόσμο έχουν υιοθετήσει περιορισμούς που σχετίζονται με τον κορωνοϊό.

Η πανδημία της νόσου Covid - 19 η οποία έχει εξαπλωθεί, έχει ως αποτέλεσμα όχι μόνον να αποτελέσει απειλή για τη δημόσια υγεία της Κύπρου καθώς έχουν νοσήσει μέχρι στιγμής πέραν των 118600 ατόμων και να καταλήξουν πέραν των 555 αλλά και να επηρεαστούν είτε έμμεσα είτε άμεσα σχεδόν όλοι οι τομείς της κυπριακής οικονομίας. Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή έχει ως στόχο να μελετήσει την επίδραση της πανδημίας της νόσου Covid - 19 στον τουριστικό τομέα στην Κύπρο. Ειδικότερα μέσα από την έρευνα αναμένεται να αναδειχτεί ποιές είναι οι κυριότερες επιπτώσεις που προκάλεσε η πανδημία στον τουριστικό τομέα και πόσο σημαντικό είναι το μέγεθος της ζημιάς που προκλήθηκε, ποια είναι η υφιστάμενη κατάσταση στους δείκτες ξενοδοχείων στο χρηματιστήριο και ποια μέτρα πολιτικής στήριξης έχουν παρθεί για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας και ποια αλλά θα μπορούσαν να εφαρμοστούν για την ενίσχυση του τουριστικού τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Η πανδημία COVID - 19

Ο κορωνοϊός (Coronavirus) που ξεκίνησε το 2019, εξ ου και το ακρωνύμιο «Covid - 19», καταγράφηκε για πρώτη φορά στη Wuhan της Κίνας στις 30 Δεκεμβρίου 2019 ως πνευμονία χωρίς γνωστή αιτία. Στις 30 Ιανουαρίου 2020, δηλαδή έναν μήνα αργότερα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας χαρακτήρισε την ταχέως επεκτεινόμενη επιδημία Covid - 19 ως Έκτακτη Ανάγκη για τη Δημόσια Υγεία διεθνούς ανησυχίας. Ο Covid - 19 κηρύχθηκε πανδημία από τον ΠΟΥ στις 11 Μαρτίου 2020, όταν από μια σοβαρή ανησυχία που φαινόταν αποκλειστική για την Κίνα μετατράπηκε σε μια παγκόσμια έκτακτη ανάγκη για την υγεία (Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, 2020). Μετά την εφαρμογή των μέτρων για τον περιορισμό του ιού, η κατάσταση στη Γουχάν ήταν καλύτερη και τα κρούσματα μειώθηκαν κατά μερικές δεκάδες, αλλά ο ιός είχε ήδη μεταδοθεί σε ανθρώπους σε άλλες χώρες μέσω της υπεραστικής μετακίνησης ασυμπτωματικών φορέων. Τα κρούσματα στην Ευρώπη από την άλλη άρχισαν και αυξάνονταν μέρα με τη μέρα, με την Ιταλία να καταγράφει εκπληκτικούς θανάτους μεταξύ 12 και 13 Μαρτίου. Ως αποτέλεσμα, ο ΠΟΥ καθόρισε στις 13 Μαρτίου ότι η Ευρώπη είχε γίνει το επίκεντρο της πανδημίας και την ίδια μέρα, οι Ηνωμένες Πολιτείες κήρυξαν κατάσταση έκτακτης ανάγκης (Sarah, 2021).

Ο πυρετός, ο ξηρός βήχας και η εξάντληση ήταν τα πιο διαδεδομένα συμπτώματα του Covid - 19 και από μη ανιχνεύσιμος έγινε θανατηφόρος. Οι ασθενείς που ήταν

ηλικιωμένοι ή είχαν συγκεκριμένα υποκείμενα ιατρικά προβλήματα είχαν περισσότερες πιθανότητες να έχουν σοβαρή ασθένεια (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, 2020). Ο ιός θα μπορούσε επίσης να μεταδοθεί μέσω των ματιών, της μύτης και του στόματος, καθώς και μέσω μολυσμένων επιφανειών. Τα μολυσμένα άτομα ήταν μεταδοτικά για 10 ημέρες και μπορούσαν να μεταδώσουν τον ιό ακόμα κι αν δεν παρουσίαζαν συμπτώματα. Πολλά στελέχη (παραλλαγές) με διαφορετικούς βαθμούς επίδρασης είχαν προκύψει από μεταλλάξεις (CDC, 2020). Τα εμβόλια Covid - 19 είχαν εγκριθεί και διαδοθεί ευρέως σε πολλές χώρες από τον Δεκέμβριο του 2020 και λήφθηκαν πολλά προληπτικά μέτρα, όπως η κοινωνική απομόνωση, η χρήση μάσκας, ο βελτιωμένος αερισμός και το φιλτράρισμα του αέρα και η καραντίνα ατόμων που είχαν εκτεθεί στον ιό ή ήταν άρρωστοι. Οι θεραπευτικές επιλογές περιλάμβαναν μονοκλωνικά αντισώματα, νέα αντιικά φάρμακα και διαχείριση συμπτωμάτων. Τα κυβερνητικά μέτρα παρέμβασης περιελάμβαναν ταξιδιωτικούς περιορισμούς, lockdown, περιορισμούς και κλείσιμο εταιρειών, μέτρα επαγγελματικού κινδύνου, καραντίνα, συστήματα δοκιμών και εντοπισμό ασθενειών (FDA, 2020).

2.2 Επιπτώσεις της πανδημίας COVID - 19

Αρκετές κρίσεις όπως η οικονομική κατάργηση, η περιβαλλοντική υποβάθμιση και η πολιτική αστάθεια έχουν επηρεάσει τη ζήτηση του τουρισμού (Cró & Martins 2017). Ωστόσο, η παρούσα πανδημία COVID - 19 καθιστά δύσκολη τη διαχείριση και χρειάζεται προσεγγίσεις μακροπρόθεσμης επιβίωσης, όπως η τουριστική κρίση που σχετίζεται με τον Έμπολα στις αφρικανικές χώρες (Novelli et al. 2018). Επιπλέον, οι Jiang et al. (2017) έδωσαν έμφαση στην έρευνα σε μακροοικονομικό επίπεδο για την παροχή κατευθυντήριων γραμμών για τον προσανατολισμό της κρίσης στον τουρισμό. Ο COVID - 19 έχει επηρεάσει αρνητικά τη διαβίωση των ανθρώπων και την οικονομία σε όλο τον κόσμο. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου πανδημίας, οι κοινωνικές, οικονομικές, θρησκευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες έχουν διαταραχθεί λόγω

της διατήρησης φυσικών και κοινωνικών αποστάσεων. Επιπλέον, οι Dwyer et al. (2016) πρότεινε ότι η μελλοντική έρευνα θα ασχοληθεί με την ενσωμάτωση του μέτρου της βιωσιμότητας όσον αφορά τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές πτυχές.

2.2.1 Οικονομικές επιπτώσεις

Σύμφωνα με την αξιολόγηση του ΟΟΣΑ, οι χώρες που πλήττονται από τον COVID - 19 αντιμετωπίζουν προβλήματα υψηλού πληθωρισμού και ανεργίας λόγω των δαπανών για θεραπεία και αποκατάσταση ανθρώπων (ΟΟΣΑ 2020). Και πάλι, οι πληγείσες χώρες έχουν απώλεια 2% της ετήσιας αύξησης του ΑΕΠ κάθε μήνα κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ο τουριστικός τομέας έχει αντιμετωπίσει μείωση της παραγωγής από 50% σε 70% (Chakraborty & Maity 2020). Η κατάσταση ελέγχου της επιδημίας αυξάνει το κόστος στον τομέα της υγείας, μειώνει την παραγωγικότητα των εργαζομένων και μειώνει τις οικονομικές δραστηριότητες στο σύνολό τους. Οι Yang et al. (2020) αποκάλυψε ότι οι καταστάσεις πανδημίας προκαλούν αρκετές αλλαγές στον τουριστικό κλάδο, συμπεριλαμβανομένης της συμπεριφοράς της αγοράς και του οικονομικού μετασχηματισμού που δημιουργεί άμεσες επιπτώσεις στην οικονομία. Οι Al - Mughairi et al. (2021) αποκάλυψαν ότι η πανδημία COVID δημιούργησε αρνητικό αντίκτυπο στη ζήτηση των τουριστών, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, την τουριστική αλυσίδα εφοδιασμού, τις οικονομικές απώλειες, το σύστημα διανομής και τις σχέσεις μεταξύ των τουριστικών φορέων στο Ομάν. Οι Abbas et al. (2021) εντόπισε αρκετές οικονομικές επιπτώσεις λόγω της κατάστασης του COVID - 19, όπως ευκαιρίες εργασίας, τουριστική εκπαίδευση, κατάρτιση, υποστήριξη μάρκετινγκ, βιώσιμες ευκαιρίες και απαιτούμενες δεξιότητες. Η συνεχιζόμενη κοινωνική απόσταση μεταξύ των ανθρώπων σε αυτό το περιβάλλον εμποδίζει την τουριστική δραστηριότητα (Goodell, 2020).

Επίσης, η κατάσταση της πανδημίας του COVID - 19 έχει δημιουργήσει μεγάλες επιπτώσεις στον τουριστικό τομέα και τη συνολική οικονομία της χώρας. Η μελλοντική

τουριστική ανάπτυξη θα βασίζεται στην αξιολόγηση των διαφορετικών ενδιαφερομένων - τοπικών κοινοτήτων, ταξιδιωτικών πρακτόρων, ιδιοκτητών καταλυμάτων, επιχειρηματιών τροφίμων, ξεναγών και των παρόχων μεταφορών, τις αντιλήψεις και τις πτυχές των τουριστικών επιπτώσεων (Dwyer et al. 2016). Επιπλέον, αρκετές επιπτώσεις σε μακροεπίπεδο, όπως ο αντίκτυπος της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό και η επίδραση στο ΑΕΠ, τη φορολογία, την οικονομική ευημερία και την απασχόληση στον τουρισμό (Dwyer et al. 2016) εξετάζονται επίσης στο εγγύς μέλλον. Και πάλι, η κατάσταση μετά την πανδημία θα απαιτήσει βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη με βάση τη συμπεριφορά των τουριστών, την επιλογή προορισμού και τις τουριστικές διαδρομές και στρατηγικές με νέες συνέπειες (Wang & Ritchie 2012).

2.3 Ο Τουρισμός πριν και κατά τη διάρκεια του COVID - 19

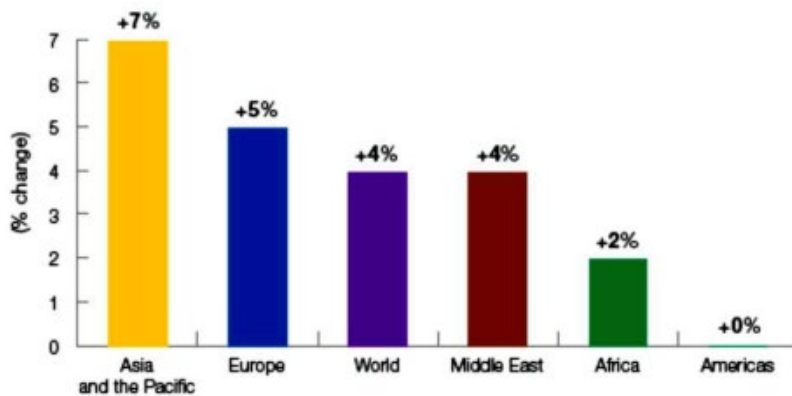
Η κρίση της πανδημίας COVID - 19 είχε σημαντικό αντίκτυπο στον τομέα των αερομεταφορών παγκοσμίως. Μεγάλες διεθνείς αεροπορικές εταιρείες έχουν αναβάλει την πτήση τους. Όλες οι αεροπορικές εταιρείες έχουν μειώσει τα αεροπορικά ταξίδια σε αυτήν την αβέβαιη παγκόσμια κατάσταση. Άλλοι τρόποι μεταφοράς, όπως ο δρόμος, ο σιδηρόδρομος και το νερό παρεμποδίστηκαν επίσης σε αυτήν την έκτακτη ανάγκη COVID - 19 (Goodell, 2020). Εκατομμύρια δολάρια έχουν χαθεί στους τομείς της αεροπορίας και του τουρισμού στις συνδεδεμένες χώρες ως αποτέλεσμα της ταξιδιωτικής απαγόρευσης. Αυτό δημιούργησε επίσης έλλειψη φαρμάκων, γεωργικών προϊόντων, προμήθειας τροφίμων και άλλων εμπορευμάτων στις πληγείσες χώρες (Ali & Alharbi, 2020). Ως αποτέλεσμα, οι άνθρωποι που σχετίζονται με τον τουρισμό, τις αερομεταφορές και τις μεταφορές αντιμετωπίζουν ακραίες δυσκολίες. Οι Skare et al. (2021) διεξήγαγαν έρευνα σχετικά με τις επιπτώσεις του COVID - 19 στον παγκόσμιο τουρισμό με βάση δεδομένα πάνελ από 185 χώρες. Η έρευνα αποκάλυψε ότι η πανδημία προκάλεσε μείωση του τουριστικού ΑΕΠ κατά 4,1 έως 12,8

τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, μείωση των θέσεων εργασίας από 164 σε 514 εκατομμύρια, απώλεια 4,8 δισεκατομμυρίων σε 1,9 τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ και μείωση των επενδύσεων από 362 δισεκατομμύρια δολάρια δισεκατομμύρια έως 1,1 τρισ. Η έρευνα συνέστησε διάφορες πρωτοβουλίες για την ανάκαμψη του τουριστικού τομέα, όπως η υποστήριξη πολιτικής στον δημόσιο και ιδιωτικό συντονισμό, η ανάπτυξη ικανοτήτων και η βιώσιμη λειτουργία.

Ο τουρισμός έχει την ικανότητα να καταλύει άλλους οικονομικούς τομείς μέσω των αλληλένδετων δεσμών του και των διατομεακών συνεργειών του με τομείς όπως η γεωργία, η κηπουρική, τα πουλερικά, η βιοτεχνία, οι μεταφορές, οι κατασκευές κ.λπ. (Bharathi, 2017). Το 2018, στην ετήσια ανάλυσή του που ποσοτικοποιεί τον παγκόσμιο οικονομικό αντίκτυπο και την απασχόληση των Ταξιδιών και Τουρισμού σε 185 χώρες και 25 περιοχές, η έρευνα του Παγκόσμιου Συμβουλίου Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC) αποκαλύπτει ότι (World Travel & Tourism Council, 2019) :

- Τα ταξίδια και ο τουρισμός συνεισέφεραν 8,8 τρισεκατομμύρια δολάρια στην παγκόσμια οικονομία, που ισοδυναμεί με το 10,4% του παγκόσμιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ).
- Σε όλο τον κόσμο, περισσότερες από 319 εκατομμύρια θέσεις εργασίας είναι εγγυημένες από το Travel & Tourism. Αυτό αντιπροσωπεύει το 10,0% της συνολικής απασχόλησης. Ο κλάδος έχει απασχολήσει μία στις πέντε από όλες τις καθαρές νέες θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν σε ολόκληρο τον κόσμο τα τελευταία πέντε χρόνια.
- Οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις παγκοσμίως (διανυκτερεύσεις) αυξήθηκαν κατά 6% σε 1,4 δισεκατομμύρια το 2018.
- Ο κλάδος αναπτύχθηκε κατά 3,9% το 2018, ταχύτερα από την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας κατά 3,2%.

- Ο ρυθμός της έχει αυξηθεί περισσότερο από την ανάπτυξη της οικονομίας για οκτώ διαδοχικά χρόνια.
- Οι ΗΠΑ και η Κίνα παρέμειναν οι πιο εξέχουσες ταξιδιωτικές και τουριστικές οικονομίες το 2018. Μαζί αντιπροσωπεύουν το 35,2% του παγκόσμιου ταξιδιωτικού και τουριστικού ΑΕΠ, ακολουθούμενες από την Ιαπωνία, τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Σχήμα (1) : Διεθνείς τουριστικές εισπράξεις ανά περιοχές, 2018 (% μεταβολή)

Το Σχήμα (1) δείχνει ότι οι χώρες της Ασίας και του Ειρηνικού πέτυχαν σημαντικό ρυθμό αύξησης των εσόδων το 2018 και αντιστοιχούν σε 7% σε σύγκριση με το 2017, και οι ευρωπαϊκές χώρες σημείωσαν αύξηση 5%, ενώ η παγκόσμια μεσαία ανάπτυξη σημείωσε αύξηση 4% που αντιπροσωπεύουν τον ίδιο ρυθμό που καταγράφηκε από τις χώρες της Μέσης Ανατολής, ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης της Αφρικής ήταν μικρότερος από 2%, αλλά παρά το ρυθμό αυτό οι χώρες της Αμερικής δεν σημείωσαν κανένα σημαντικό ρυθμό ανάπτυξης.

Σχήμα (2) : Κορυφαίοι δέκα προορισμοί ανά διεθνείς τουριστικές αφίξεις, 2018.

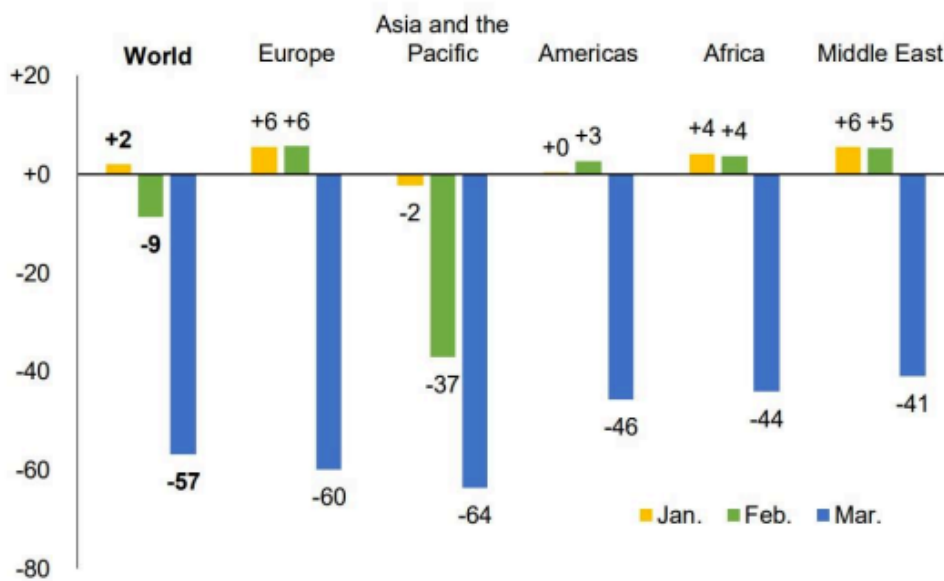
Το σχήμα (2) δείχνει τους δέκα κορυφαίους αγαπημένους τουριστικούς προορισμούς μεταξύ των διεθνών τουριστών από την άποψη, αυτοί οι δέκα προορισμοί έχουν το μερίδιο του λέοντος του 40% όλων των διεθνών τουριστών στον κόσμο και όπως φαίνεται η Γαλλία κατέλαβε την πρώτη θέση παγκοσμίως το 2018 με 89 εκατομμύρια τουρίστες με ρυθμό ανάπτυξης 3% σε σύγκριση με το 2017, ακολουθούμενη από την Ισπανία με 83 εκατομμύρια τουρίστες με εκτιμώμενο ρυθμό ανάπτυξης 1%, οι Ηνωμένες Πολιτείες κατατάσσονται τρίτες με 80 εκατομμύρια, μετά η Κίνα με 63 εκατομμύρια, η Ιταλία με 62 εκατομμύρια με ρυθμό ανάπτυξης 7%, η Τουρκία με τη σειρά της κατάφερε να καταταχθεί στην έκτη θέση παγκοσμίως μέσω των δυνατοτήτων της να προσελκύει 46 εκατομμύρια τουρίστες με ρυθμό ανάπτυξης ρεκόρ 22% που αντιπροσωπεύει τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης μεταξύ των δέκα κορυφαίων προορισμών. Σημειώνεται, επίσης, ότι παρόλο που το Ηνωμένο Βασίλειο κατέγραψε αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης 4 - % έχει καταφέρει να καταταχθεί δέκατο στον κόσμο.

Αναμφίβολα αυτές οι χώρες θα κατατάσσονται επίσης στην κορυφαία λίστα με τις περισσότερες κατεστραμμένες χώρες από την πανδημία του κορωνοϊού στον τομέα του τουρισμού, και ως εκ τούτου χώρες με οικονομίες που εξαρτώνται αποκλειστικά από

τα έσοδα από τον τουρισμό είναι ευάλωτες στις καταστροφικές επιπτώσεις του ιού, ενώ χώρες με εξασθενημένο τουριστικό τομέα (Αλγερία, για παράδειγμα), θα έχουν μικρότερες απώλειες σε σύγκριση με τους δέκα πρώτους προορισμούς.

Ο τουρισμός έχει τη δυνατότητα να υποκινήσει κοινωνικο - οικονομικές αλλαγές και αναπτύσσεται πάντα σκόπιμα για να δημιουργήσει οικονομικά πλεονεκτήματα που τελικά οδηγούν σε κοινωνική βελτίωση (Bharathi, 2017). Ο αριθμός και το είδος των επιδημιών μολυσματικών ασθενειών (π.χ. γρίπη, Έμπολα, Ζίκα, SARS, MERS - CoV, ανθεκτικά στα αντιβιοτικά βακτήρια κ.λπ.) έχουν αυξηθεί τρομερά τα τελευταία 30 χρόνια και η διεθνής εξάπλωση της νόσου είναι πιθανό να αυξηθεί ακόμη περισσότερο καθώς διευρύνεται το παγκόσμιο εμπόριο και αυξάνονται τα ταξίδια (Calderwood & Soshkin, 2019). Το τρέχον ξέσπασμα της πανδημίας COVID - 19 έχει πλήξει την παγκόσμια οικονομία με άμεσο αντίκτυπο σε επιχειρήσεις που συνδέονται με τον τουρισμό, όπως τρόφιμα και ποτά, ταξίδια και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις (Liew, 2020). Ο τουρισμός φέρει το βαρύτερο βάρος της πανδημίας COVID - 19, καθώς ο κλάδος σημειώνει μια δραστική πτώση της ζήτησης και μια εκτίναξη των απωλειών θέσεων εργασίας σε παγκόσμια κλίμακα, θέτοντας πολλά SMS σε κίνδυνο (Maniga, 2020).

Τα ταξίδια και ο τουρισμός είναι από τους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο με απαγόρευση των αεροπλάνων, κλείσιμο ξενοδοχείων και μέτρα απαγόρευσης ταξιδιών που θεσπίστηκαν σχεδόν σε όλες τις χώρες σε όλο τον κόσμο (Nicola et al., 2020).

Σχήμα (3) : Διεθνείς αφίξεις τουριστών, Ιαν, Φεβ, Μάρτιος 2020 (% μεταβολή)

Μπορούμε ξεκάθαρα να διακρίνουμε από το σχήμα (3) ότι τον Μάρτιο του 2020 ο αριθμός των τουριστών μειώθηκε σε (- 57%) σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2019, οι χώρες της Ασίας και του Ειρηνικού ωκεανού έχασαν το 64 - % των τουριστών, ενώ η Ευρώπη έχασε περίπου το 60%, ενώ η Ο αριθμός των τουριστών στην Αμερική, την Αφρική και τη Μέση Ανατολή υποχωρεί στο ίδιο περίπου ποσοστό - 46%, - 44% και - 41% αντίστοιχα, κάτι που είναι λογικό λόγω των ληφθέντων μέτρων όπως η ταξιδιωτική απαγόρευση, το κλείσιμο των αεροδρομίων και η καραντίνα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο αντίκτυπος της πανδημίας στον παγκόσμιο τουριστικό τομέα κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020 προκάλεσε μείωση του αριθμού των τουριστών κατά είκοσι εκατομμύρια προκαλώντας οικονομικές ζημίες που υπολογίζονται στα 80 εκατομμύρια δολάρια.

Ως άμεση συνέπεια του COVID - 19, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού έχει προειδοποιήσει ότι 50 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στον παγκόσμιο ταξιδιωτικό και τουριστικό τομέα ενδέχεται να κινδυνεύουν (Nicola et al., 2020, σελ. 12). Η μεγάλη έκταση της τρέχουσας πανδημίας είναι πιθανό να αφήσει παρατεταμένες επιπτώσεις στον διεθνή τουρισμό σε σύγκριση με άλλους κλάδους, πιο πιθανό να

μετριαστεί μόλις αρθούν οι εντατικοί περιορισμοί. Αυτό οφείλεται επίσης στον πιθανό αντίκτυπο στη μακροχρόνια συμπεριφορά στις συμπεριφορές των ανθρώπων που ενδέχεται να ανησυχούν περισσότερο για το ταξίδι στο εξωτερικό στο μέλλον (Maniga, 2020).

2.4 Επιπτώσεις της πανδημίας COVID - 19 στον τουρισμό

Η παγκόσμια οικονομία είναι γνωστό ότι κυριαρχείται από υπηρεσίες και άυλα περιουσιακά στοιχεία. Επομένως, δεν πρέπει να μας εκπλήσσει το γεγονός ότι, όπως τονίζουν οι Steven Pike και Dani Rodrik, ο τουριστικός τομέας είναι ένας από τους κινητήρες ανάπτυξης της σύγχρονης οικονομίας (Rodrik, 2018). Ως εκ τούτου, σήμερα, στο πλαίσιο της παγκόσμιας κρίσης που προκαλεί η εξέλιξη της πανδημίας του κορωνοϊού, υπάρχει σοβαρό πρόβλημα διατήρησης της τουριστικής ελκυστικότητας χωρών και πόλεων. Μπορεί να σημειωθεί ότι εκείνες οι περιοχές που έχουν δημιουργήσει έναν ανεπτυγμένο μύθο που βασίζεται σε μια ισχυρή επωνυμία θα ωφεληθούν περισσότερο (Pashkus et al., 2019). Μετά το τέλος της πανδημίας, μόνο πόλεις με ισχυρή παγκόσμια επωνυμία θα είναι σε θέση να εξασφαλίσουν ταχεία ανάκαμψη της τουριστικής ροής (Pellesova, 2020).

Ο τουρισμός είναι και θα είναι πάντα μια σημαντική πηγή ξένου χρήματος για πολλές χώρες και δεδομένου ότι είναι από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες βιομηχανίες στον κόσμο, είναι κατανοητό γιατί τόσες πολλές χώρες επενδύουν πάντα στον τουριστικό τους τομέα. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO), οι βιομηχανίες φιλοξενίας και τουρισμού απασχολούν περίπου 200 εκατομμύρια ανθρώπους και αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 10% του ΑΕΠ σε όλο τον κόσμο. Οι τουριστικοί πράκτορες, οι πάροχοι καταλυμάτων, οι μεταφορές, οι προμηθευτές τροφίμων, οι δραστηριότητες αναψυχής και η ψυχαγωγία είναι μεταξύ

αυτών των επιχειρήσεων, με έναν στους έντεκα ανθρώπους να εργάζεται άμεσα ή έμμεσα για την υποστήριξη της φιλοξενίας και του τουρισμού σε όλο τον κόσμο (Unwto, 2018).

Η πολιτική συνεργασία μπορεί να είναι εξαιρετικά σημαντική για την ανάπτυξη του τουρισμού σε μια χώρα και μπορεί να είναι ένας τεράστιος καθοριστικός παράγοντας στα τουριστικά πρότυπα σε ορισμένες χώρες. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση των μικρών νησιωτικών δημοκρατιών, όπου ο τουρισμός είναι η σημαντικότερη οικονομική δραστηριότητα. Η πανδημία Covid - 19 κατέστρεψε όλες τις προηγούμενες αφηγήσεις ανάπτυξης από αρχές που προσπάθησαν να παρέμβουν για τον περιορισμό του ιού, αυτές οι αρχές σε όλο τον κόσμο εφάρμοσαν το μεγαλύτερο ενιαίο lock - down που έχει καταγραφεί στην ανθρώπινη ύπαρξη, επειδή πάνω από το 50% του παγκόσμιου συνόλου έχει θέσει τεράστιο περιορισμό στις μεταφορές λόγω διάφορων προβλημάτων υγείας. Η πανδημία μπορεί να επηρεάσει πολλές πτυχές της ανθρώπινης ζωής και του εμπορίου, συμπεριλαμβανομένης της τουριστικής διαχείρισης. Με περιορισμούς ταξιδιών για να σταματήσει η εξάπλωση του ιού και κυβερνητικές πρωτοβουλίες όπως τα lockdown, η επιδημία Covid - 19 είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική πτώση του ξένου τουρισμού. Σύμφωνα με προκαταρκτικές εκτιμήσεις, ο ξένος τουρισμός μπορεί να μειωθεί κατά 20% - 30% ακόμη και μετά το τέλος της πανδημίας (Unwto, 2020a). Το νέο ξέσπασμα του ιού θα έχει σχεδόν σίγουρα επίζημιες επιπτώσεις στα ταξίδια και την παγκόσμια οικονομία (Hasan, et al, 2020). Οι εκτιμήσεις των οικονομικών στατιστικών για τις χώρες που έχουν πληγεί σοβαρά από την επιδημία του ιού αναμένουν μειωμένη οικονομική πρόοδο και αρνητικές απόψεις για τους πολίτες τους. (Wen et al, 2020a).

Οι εστίες ασθενειών είναι γενικά δύσκολο να διαχειριστούν από τα έθνη και οι επιδημίες είναι εγγενώς μη διαχειρίσιμες λόγω της ξαφνικής εμφάνισής τους παντού. Ο τομέας της αναψυχής και του τουρισμού καθοδηγείται από αλλαγές σε ανεξέλεγκτους παράγοντες, καθώς και από την έννοια των πολιτικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η τουριστική βιομηχανία καλύπτει μια μεγάλη

ποικιλία τομέων και βοηθά στην πρόοδο αυτών των κλάδων καθώς και στο παγκόσμιο δυναμικό της τουριστικής διαχείρισης. Η πανδημία έχει και θα έχει επιρροή σε τουριστικές τοποθεσίες, ταξιδιωτικές συνήθειες και κλίσεις, ανεξαρτήτως περιοχής ή πολιτισμού. Οι ιοί θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με τη διαχείριση της κοινωνικής υγείας ή προληπτικές πρακτικές όπως το lock - down. Ωστόσο, όταν αυτού του είδους τα μέτρα ασφαλείας είναι αδικαιολόγητα αυστηρά, θα μπορούσαν να βλάψουν την τουριστική βιομηχανία, να καταπνίξουν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και να τονώσουν τα ποσοστά ανεργίας. Οικονομικοί, προσωπικοί και κοινωνικοί, διεθνείς, κυβερνητικοί και τεχνολογικοί παράγοντες, μεταξύ άλλων, λέγεται ότι επηρεάζουν τη βιομηχανία σήμερα. (Hasan et al, 2017). Οι τροποποιήσεις εντός αυτών των μεταβλητών έχουν αντίκτυπο στην οικονομική επιτυχία του κλάδου, είτε σε τοπικό είτε σε παγκόσμιο επίπεδο. Η παγκόσμια κοινότητα είναι εξοικειωμένη με την επιδημία, αλλά οι κοινωνικές της επιπτώσεις παραμένουν άγνωστες.

Από τη μία πλευρά, οι άνθρωποι σε όλες τις χώρες έχουν εξαντληθεί από την αναγκαστική απομόνωση και θα χαιρετίσουν την επανέναρξη των ταξιδιωτικών ευκαιριών. Θα θέλουν να επιστρέψουν στα αγαπημένα τους μέρη. Από την άλλη, όσο υπάρχει ο παραμικρός κίνδυνος μόλυνσης, θα ισχύουν αυστηροί κανόνες, τόσο για όσους εγκαταλείπουν τη χώρα όσο και για όσους εισέρχονται σε αυτήν. Μπορεί να υπάρχουν απαιτήσεις για επιβεβαίωση του γεγονότος της ασφάλειας της παραμονής του τουρίστα στη χώρα, κάτι που είναι αρκετά δύσκολο από νομική, ιατρική και τελωνειακή άποψη. Επιπλέον, ακόμη και ένα επιβεβαιωμένο κρούσμα ασθένειας και ανάρρωσης στο παρελθόν δεν μπορεί ακόμη να επιβεβαιώσει ότι ένα άτομο είναι ασφαλές από την άποψη της πιθανής μετάδοσης της νόσου. Δεδομένου ότι διαφορετικές χώρες έχουν καταγράψει διαφορετικά στελέχη του ιού και ο ιός μπορεί να μεταλλαχθεί περαιτέρω, γεγονός που θα οδηγήσει στη μόλυνση ήδη άρρωστου με έναν τύπο ανθρώπινης μόλυνσης από τους άλλους, επομένως μπορεί και πάλι να είναι δυνητικά επικίνδυνος. Αλλά το κύριο πρόβλημα με την επανέναρξη των παγκόσμιων τουριστικών ροών θα συνδεθεί με την απότομη μείωση του εισοδήματος των πολιτών σε χώρες που υποφέρουν από την ανάπτυξη της πανδημίας. Αυτές είναι επίσης οι χώρες

όπου η πανδημία είναι σοβαρή και έχει καταγραφεί μεγάλος αριθμός κρουσμάτων και θανάτων. Καθώς και εκείνες οι χώρες που οι ίδιες επηρεάζονται λιγότερο από τον αχαλίνωτο ιό, αλλά η οικονομία των οποίων είναι συνδεδεμένη με τουριστικές δραστηριότητες ή συμμετοχή σε παγκόσμιες οικονομικές συμμαχίες. Επομένως, αυτές είναι σχεδόν όλες οι οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες των οποίων ο πληθυσμός ταξίδευε ενεργά και όπου λειτουργούσε ενεργά η τουριστική βιομηχανία. Ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης, σημειώθηκε σημαντική πτώση του εισοδήματος ενός σημαντικού μέρους του πληθυσμού, και πρώτα απ' όλα, του εισοδήματος των κατοίκων των μεγαλύτερων πόλεων, που αποτελούσαν προηγουμένως τη βάση της τουριστικής ροής από αυτές τις χώρες. , επηρεάστηκε. Ομοίως, οι ιδιοκτήτες της τουριστικής επιχείρησης ή όλων των διαρθρωτικών τμημάτων της τουριστικής υποδομής, που αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα, δεν θα μπορέσουν να αποκαταστήσουν τη λειτουργία των επιχειρήσεών τους αρκετά γρήγορα και μπορεί να προσπαθήσουν να «προφτάσουν» και να διογκώσουν τις τιμές για τις υπηρεσίες τους. , κυρίως για ξένους τουρίστες. Όλα αυτά ενδέχεται να πλήξουν ξανά τις τουριστικές υποδομές των χωρών, καθώς θα προκαλέσουν νέα πτώση στις τουριστικές ροές.

Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί εκ των προτέρων μια αποτελεσματική στρατηγική για την ανάπτυξη και την ενίσχυση της επωνυμίας των εδαφών των χωρών τους, προκειμένου να επηρεαστεί η τουριστική ελκυστικότητα των πιο υποσχόμενων πόλεων για το πιο ελκυστικό κοινό - στόχο ακόμη και κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να ληφθούν ορισμένα μέτρα κρατικής ρύθμισης και υποστήριξης του κλάδου, προκειμένου να αποφευχθούν πιθανές υπερτιμολογήσεις και παράλογες απαιτήσεις για τους ξένους τουρίστες. Αυτό θα βοηθήσει στην αποφυγή μιας δευτερογενούς κρίσης στην τουριστική βιομηχανία και, ενδεχομένως, στην αλλαγή των παγκόσμιων τουριστικών τάσεων προς όφελος των εδαφών τους.

2.4.1 Επιπτώσεις στον ξενοδοχειακό κλάδο

Η επιχείρηση φιλοξενίας υποστηρίζει 313 εκατομμύρια θέσεις εργασίας ή το 9,9 τοις εκατό της συνολικής απασχόλησης παγκοσμίως. Και πάλι, αυτός ο εκπληκτικά υψηλός αριθμός καταδεικνύει πόσο ζωτικής σημασίας είναι η ξενοδοχειακή επιχείρηση για μεγάλο αριθμό ατόμων. Αυτά τα επαγγέλματα είναι επίσης κρίσιμα για την οικονομία, καθώς οι άνθρωποι που αμείβονται για την εργασία τους θα ξόδευαν περισσότερα, ενισχύοντας έτσι την οικονομία. Οι ευκαιρίες απασχόλησης του κλάδου της φιλοξενίας θα αυξηθούν μόνο με την ανάπτυξή του. Η ξενοδοχειακή βιομηχανία αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μέρος του ΑΕΠ των περισσότερων χωρών και αυτό το ποσό αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου. Η ξενοδοχειακή επιχείρηση συντηρεί τις τοπικές οικονομίες και θέσεις εργασίας, και πολλές κοινότητες θα καταστραφούν χωρίς τα έσοδα που παράγονται από αυτόν τον τομέα. Επιπλέον, παρέχει μια πηγή εισοδήματος για μεγάλο αριθμό ατόμων και οικογενειών.

Η πανδημία έχει παρουσιάσει μια πρωτόγνωρη πρόκληση για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Οι στρατηγικές για την ισοπέδωση της καμπύλης COVID - 19, όπως τα lockdown στην κοινότητα, η κοινωνική απόσταση, οι παραγγελίες διαμονής στο σπίτι και οι περιορισμοί ταξιδιού και κινητικότητας, είχαν ως αποτέλεσμα το προσωρινό κλείσιμο μεγάλου αριθμού εταιρειών φιλοξενίας και σημαντική μείωση της ζήτησης για αυτά που έμειναν ανοιχτά. Οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί και οι εντολές παραμονής στο σπίτι που εκδόθηκαν από τις αρχές οδήγησαν σε σημαντική μείωση της πληρότητας και του εισοδήματος των ξενοδοχείων.

Ο κλάδος της φιλοξενίας αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μέρος της παγκόσμιας οικονομίας. Ο κλάδος της φιλοξενίας, σε γενικές γραμμές, περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα επιλογών διαμονής, από θέρετρα και ξενοδοχειακά συγκροτήματα έως ξενώνες Airbnb, υπηρεσίες και εγκαταστάσεις τροφίμων και ποτών, όπως εστιατόρια, καταστήματα γρήγορου φαγητού, μπαρ και καφέ, καφετέριες και νυχτερινά κέντρα και ταξίδια και τουρισμός, συμπεριλαμβανομένων οργανωμένων εκδρομών διακοπών και κρουαζιέρων στους ωκεανούς και στο ποτάμι. Ταυτόχρονα, η φιλοξενία είναι

συχνά ένα κρίσιμο συστατικό μιας μεγάλης ποικιλίας αθλητικών, ψυχαγωγικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων και χώρων. Ιστορικά, πολλές πτυχές του τομέα της φιλοξενίας έχουν θεωρηθεί ως πολυτέλειες που οι άνθρωποι μπορούν να απολαύσουν αφού καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες για φαγητό, ρούχα και στέγη. Ωστόσο, το περιστατικό COVID - 19 έχει θέσει υπό αμφισβήτηση αυτή την απεικόνιση της επιχείρησης φιλοξενίας.

Από οικονομική άποψη, ο κλάδος της φιλοξενίας υποστηρίζει έναν αρκετά μεγάλο αριθμό εργαζομένων και, ενώ τα ακριβή στοιχεία είναι δύσκολο να εξακριβωθούν, ορισμένες εμπορικές εκτιμήσεις προσφέρουν μια ιδέα για το μέγεθος των σχετικών θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με τέτοιες εμπορικές εκτιμήσεις, ο κλάδος της φιλοξενίας απασχολεί περίπου 212 εκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως, σχεδόν 12 εκατομμύρια εργαζόμενους στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2016 (Hospitality Europe 2017) και 14 εκατομμύρια στις Ηνωμένες Πολιτείες το 2020. (BrandonGaille 2020). Σύμφωνα με αυτά τα στοιχεία, ο ξενοδοχειακός τομέας παρέχει απασχόληση σε εκατομμύρια ανθρώπους και τις οικογένειές τους. Όπου τα ταξίδια και ο τουρισμός αποτελούν σημαντικό, αν όχι το πρωταρχικό, συστατικό των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών οικονομιών, όπως στην Καμπότζη, την Ταϊλάνδη, τις Μαλδίβες και τα Φίτζι, οι δυνατότητες απασχόλησης εξαρτώνται κυρίως από τη βιομηχανία φιλοξενίας, είτε άμεσα είτε έμμεσα.

Κοινωνικά, σε τοπικό επίπεδο, οι καφετέριες, οι καφετέριες, τα μπαρ και τα δημόσια σπίτια συνήθως λειτουργούν ως βασικοί χώροι συγκέντρωσης για εκατομμύρια ανθρώπους καθημερινά και αποτελούν συχνά κομβικά σημεία της κοινωνικής και κοινοτικής ζωής. Εδώ, οι επισκέπτες συγκεντρώνονται για να χαλαρώσουν, να κοινωνικοποιηθούν, να συζητήσουν καθημερινές εμπειρίες, να παίξουν απλά παιχνίδια με κάρτες και επιτραπέζια παιχνίδια και να παρακολουθήσουν τηλεοπτικά αθλητικά γεγονότα. Ταυτόχρονα, πολλοί άνθρωποι βλέπουν τις εμπειρίες φιλοξενίας τους ως κρίσιμες για τον καθορισμό της ταυτότητάς τους. Σε ένα επίπεδο, η ταυτότητα ενός ατόμου μπορεί να διαμορφωθεί εν μέρει από τακτικές κρουαζιέρες στον ωκεανό, οι

οποίες συχνά γίνεται αντιληπτό ότι λαμβάνουν χώρα σε εξωτικές τοποθεσίες και μοναδικά περιβάλλοντα. Σε άλλο επίπεδο, οι ταυτότητες μπορεί να διαμορφωθούν από την ικανότητα απόδοσης σε αθλητικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, αθλητικά και γυμναστήρια και παιχνίδια που παίζονται σε καφέ, μπαρ και δημόσια σπίτια (Karachaliou, 2022).

2.5 Διαχείρισης κρίσης στον τουρισμό

Οι περίοδοι κρίσεων συχνά χαρακτηρίζονται από απρόβλεπτο, αβεβαιότητα και αδυναμία ρύθμισης της λειτουργίας ενός συστήματος (Koehl, 2011 ; Beirman & Van Walbeek, 2011). Οι κρίσεις μπορεί να είναι φυσικές, δηλαδή να προκαλούνται από φυσικά φαινόμενα όπως σεισμοί, τυφώνες και πανδημίες ή ανθρωπογενείς, που προκαλούνται από τρομοκρατικά γεγονότα ή βιομηχανικά ατυχήματα. Μια τουριστική κρίση εμφανίζεται συχνά με τη μορφή γεγονότων ή περιστάσεων που θέτουν σε κίνδυνο τις δυνατότητες της αγοράς και την ελκυστικότητα ενός τουριστικού προορισμού ή μιας ολόκληρης περιοχής (Beirman & Van Walbeek, 2011). Ο Koehl (2011) κατηγοριοποιεί τις τουριστικές κρίσεις σε πέντε τύπους. Ο πρώτος περιλαμβάνει γεγονότα που επηρεάζουν το περιβάλλον, όπως η κλιματική αλλαγή, οι σεισμοί και η αποψίλωση των δασών. Ο δεύτερος περιλαμβάνει γεγονότα που επηρεάζουν το κοινωνικό και πολιτικό κλίμα, συμπεριλαμβανομένων τρομοκρατικών ενεργειών, πραξικοπημάτων και βίαιων αμφισβητούμενων εκλογών. Ο τρίτος περιλαμβάνει συμβάντα που σχετίζονται με την υγεία, όπως επιδημίες ασθενειών που επηρεάζουν ανθρώπους ή ζώα, ενώ ο τέταρτος περιλαμβάνει τεχνολογικά γεγονότα όπως βλάβες συστημάτων τεχνολογίας πληροφοριών και ατυχήματα κατά τη μεταφορά. Τέλος, ο πέμπτος περιλαμβάνει οικονομικά γεγονότα όπως χρηματοπιστωτικές κρίσεις ή σημαντικές διακυμάνσεις νομισμάτων. Οι κρίσεις που σχετίζονται με την υγεία στον τουριστικό τομέα δεν είναι ένα ιδιαίτερα νέο φαινόμενο, καθώς η απειλή των πανδημιών αυξάνεται από τις αρχές του 1900 παρά την πρόοδο

της ιατρικής. Μερικές από τις μεγάλες πανδημίες που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου περιλαμβάνουν την ισπανική γρίπη (γρίπη), την ασιατική γρίπη, τη γρίπη του Χονγκ Κονγκ, τον HIV/AIDS, τη χολέρα, το SARS, τη γρίπη των χοίρων, τον Έμπολα και τον σημερινό Covid - 19 (Hall et al., 2020). Η σημερινή παγκόσμια πανδημία, εκτός από το ότι επηρεάζει σημαντικά την ικανότητα του τουριστικού τομέα να λειτουργεί κανονικά, έχει οδηγήσει σε απώλεια θέσεων εργασίας στον τουριστικό τομέα, μειωμένα εισοδήματα για τις επιχειρήσεις στον τουρισμό και τη βιομηχανία φιλοξενίας καθώς και απώλεια φορολογικών εσόδων για τις κυβερνήσεις μεταξύ άλλων.

Με τα χρόνια, έχουν διαμορφωθεί διάφορες στρατηγικές, διαδικασίες και πλαίσια για να βοηθήσουν στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της κρίσης (Koehl, 2011). Σύμφωνα με τους Beirman και Van Walbeek (2011), η διαχείριση κρίσεων αποτελείται γενικά από έξι στάδια που περιλαμβάνουν : 1. Προσδιορισμός κινδύνων ή κινδύνων πριν εκδηλωθούν. 2. Εκτίμηση των πιθανών επιπτώσεων των κινδύνων, κατηγοριοποίηση και, στη συνέχεια, ιεράρχηση, 3. Θέσπιση σχεδίων για τη μείωση των πιθανών επιπτώσεων των κινδύνων, 4. Παρακολούθηση της πιθανής αποτελεσματικότητας των σχεδίων, 5. Επανεξέταση σχεδίων με βάση την ανατροφοδότηση από την παρακολούθηση και 6. Συμμετοχή των ενδιαφερομένων στην παρακολούθηση αλλαγών στο περιβάλλον κινδύνου.

Ένα ευρέως χρησιμοποιούμενο πλαίσιο που προτάθηκε από τον Faulkner (2001), πρότεινε επίσης έξι στάδια για την κατανόηση και τη διαχείριση της κρίσης. Σύμφωνα με το πλαίσιό του, η διαχείριση κρίσεων ξεκινά στο στάδιο πριν από το συμβάν, όπου τίθενται σε εφαρμογή σχέδια έκτακτης ανάγκης για να αποτραπεί η εμφάνιση κρίσης με βάση γνωστές πληροφορίες. Εάν η κρίση εξακολουθεί να εμφανίζεται, τότε εισέρχεται στο δεύτερο στάδιο που είναι το πρόδρομο στάδιο ή η έναρξη της κρίσης. Εδώ, εφαρμόζονται στρατηγικές για την αντιμετώπιση της κρίσης με την έναρξη ενός σχεδίου έκτακτης ανάγκης. Στο τρίτο στάδιο που είναι το στάδιο έκτακτης ανάγκης, εφαρμόζονται προστατευτικές ενέργειες κατά τη διάρκεια της κρίσης για την

προστασία ανθρώπων και περιουσιών. Στη συνέχεια, οι βραχυπρόθεσμες ανάγκες των πληγέντων αντιμετωπίζονται στο ενδιάμεσο στάδιο, ενώ τίθεται σε εφαρμογή σαφής επικοινωνία για την αντιμετώπιση μακροπρόθεσμων αναγκών. Στο στάδιο της ανάκαμψης, οι πιο μακροπρόθεσμες ανάγκες, συμπεριλαμβανομένης της ανοικοδόμησης υποδομών, εγκαταστάσεων και τουριστικών αξιοθέατων αντιμετωπίζονται με συντονισμένο και διαρκή τρόπο. Στο τελικό στάδιο – το στάδιο της επίλυσης, όλες οι ενέργειες που έγιναν κατά τη διάρκεια της κρίσης επανεξετάζονται και τροφοδοτούνται σε μελλοντικά σχέδια έκτακτης ανάγκης. Παρόλο που το πλαίσιο του Faulkner είναι πιο ολοκληρωμένο για την αντιμετώπιση της κρίσης σε επίπεδο προορισμού, τα στάδια που περιγράφονται μπορεί να είναι δύσκολο να ακολουθηθούν σε απρόβλεπτες κρίσεις, όπως συνέβη με τη νέα πανδημία COVID - 19.

2.6 Ανθεκτικότητα προορισμού

Σε γενικές γραμμές, η ανθεκτικότητα έχει οριστεί ως η ικανότητα ενός συστήματος να απορροφά διαταραχές και να αναδομεί διατηρώντας τις βασικές λειτουργίες, τη δομή, την ταυτότητα και τις ανατροφοδοτήσεις του (Prayag, 2018, Sisneros - Kidd et al., 2019). Η ανθεκτικότητα συχνά πυροδοτείται από αλλαγές (Hall et al., 2018) που θα μπορούσε να είναι ξαφνική ή σταδιακή. Σε σύγκριση με τη διαχείριση κρίσεων, η σκέψη για ανθεκτικότητα λέγεται ότι προσφέρει μια καλύτερη προοπτική για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα συστήματα καταφέρνουν να επιβιώσουν στον απόηχο των διαταραχών (Prayag, 2018). Αυτό συμβαίνει επειδή, σε αντίθεση με τη σκέψη διαχείρισης κρίσεων, ένα σύστημα από την άποψη της ανθεκτικότητας μπορεί να αυτο - οργανωθεί (Carpenter et al., 2001). Πράγματι, ο Prayag (2018,3) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η μελλοντική έρευνα στον τουρισμό θα πρέπει να επικεντρωθεί στην ανθεκτικότητα αντί στην κρίση. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, «αν ένα

σύστημα είναι ανθεκτικό, είναι σιωπηρό ότι έχει την ικανότητα όχι μόνο να ξεπερνά κρίσεις και καταστροφές, αλλά να προσαρμόζεται καλύτερα στη συνολική αλλαγή».

Η έρευνα ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του τουρισμού έχει συχνά επικεντρωθεί σε μεγάλες καταστροφές και κρίσεις (Lew, 2014). Στην τουριστική βιβλιογραφία, η ανθεκτικότητα έχει διερευνηθεί από διάφορες οπτικές γωνίες, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ανθεκτικότητας (Lew, 2014), της κοινωνικής ανθεκτικότητας (Sharifi, 2016) και της οργανωτικής (ή επιχειρηματικής) ανθεκτικότητας (Orchiston et al., 2016). Ενώ αρκετές μελέτες έχουν προσφέρει διάφορους δείκτες για τη μέτρηση της ανθεκτικότητας των προορισμών σε καταστροφές (Cutter et al., 2010 ; Lew, 2014), ο Sharifi (2016) προτείνει ότι αυτοί οι δείκτες πρέπει να είναι πολυδιάστατοι και να λαμβάνουν υπόψη την ικανότητα των κοινοτήτων να διαχειρίση κινδύνων.

2.7 Η περίπτωση της Κύπρου

Αδιαμφισβήτητα, ο παγκόσμιος τουρισμός υπέστη τεράστια ζημία μετά την άνευ προηγουμένου πτώση της ζήτησης και τους εκτεταμένους ταξιδιωτικούς περιορισμούς. Σύμφωνα με τον UNWTO (2021), οι διεθνείς αφίξεις μειώθηκαν κατά 74 τοις εκατό το 2020 (1 δισεκατομμύριο λιγότερες αφίξεις) από το 2019. Η κατάρρευση των διεθνών ταξιδιών αντιπροσώπευε εκτιμώμενη απώλεια 1,3 τρισεκατομμυρίων δολαρίων σε έσοδα από εξαγωγές, περισσότερο από 11 φορές την απώλεια που καταγράφηκε κατά τη διάρκεια την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2009. Η απώλεια στον τουρισμό μεταφράστηκε σε οικονομική απώλεια 2 τρισεκατομμυρίων δολαρίων στο άμεσο τουριστικό ΑΕΠ (πάνω από το 2 τοις εκατό του παγκόσμιου ΑΕΠ). Η Ευρώπη κατέγραψε πτώση 70% στις αφίξεις τουριστών το 2020 και η περιοχή υπέστη τη μεγαλύτερη πτώση σε απόλυτες τιμές με πάνω από 500 εκατομμύρια λιγότερους διεθνείς τουρίστες. Συγκριτικά, κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2009, οι διεθνείς αφίξεις τουριστών μειώθηκαν κατά 4 τοις εκατό στον κόσμο και

10 τοις εκατό στην Ευρώπη, με πολύ μικρότερο οικονομικό αντίκτυπο και ταχεία ανάκαμψη στη συνέχεια. Με βάση μια απλή ανάλυση γεγονότων, η τουριστική πτώση που σχετίζεται με μεγάλες τρομοκρατικές επιθέσεις, επιδημίες και πολιτικές κρίσεις, έδειξαν, κατά μέσο όρο, 20 έως 30 τοις εκατό μείωση στις αφίξεις τουριστών (Salas, et. al, 2020). Για παράδειγμα, οι αφίξεις τουριστών μειώθηκαν κατά 5 έως 31 τοις εκατό μετά από τρομοκρατικές επιθέσεις (ΗΠΑ, Γαλλία, Βέλγιο, Τουρκία, Αίγυπτος) και ανέκαμψαν σε ένα έως πέντε χρόνια. Οι αφίξεις τουριστών μειώθηκαν, κατά μέσο όρο, πάνω από 30 τοις εκατό και ανέκαμψαν σε ένα χρόνο ή λιγότερο στις επιδημίες SARS και MERS (Χονγκ Κονγκ, Ταϊβάν, Σιγκαπούρη, Νότια Κορέα).

Ο τουρισμός στην Κύπρο έχει πληγεί σκληρά από το σοκ του Covid-19, από τα πιο σοβαρά στην Ευρώπη. Οι αφίξεις τουριστών γνώρισαν μια άνευ προηγουμένου κατάρρευση από την πανδημία. Το 2020, οι αφίξεις τουριστών μειώθηκαν κατά 84%, ενώ τα έσοδα από τον τουρισμό μειώθηκαν κατά 85%, σε σύγκριση με το 2019. Οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί οδήγησαν σε σημαντική μείωση της τουριστικής ζήτησης από τις μεγάλες αγορές όπως το Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ) και η Ρωσία. Ενώ οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί άρθηκαν στις αρχές Ιουνίου για αφίξεις από περιορισμένο αριθμό χωρών, η Κύπρος εξακολουθούσε να παρουσιάζει τη σοβαρότερη μείωση των αφίξεων τουριστών για το έτος σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η απασχόληση έχει προστατευθεί σε μεγάλο βαθμό στον τουριστικό τομέα, αλλά οι ώρες εργασίας μειώθηκαν πολύ πιο σοβαρά από ό,τι κατά τη διάρκεια των προηγούμενων κρίσεων. Ενώ η απασχόληση στον τουρισμό έχει μειωθεί περισσότερο από ό,τι στην υπόλοιπη οικονομία, με τα προσωρινά μέτρα στήριξης της απασχόλησης, η μείωση αυτή έχει συγκρατηθεί μέχρι στιγμής. Ο αριθμός των εργαζομένων στις Υπηρεσίες Εμπορίου, Ταξιδιών και Τροφίμων μειώθηκε κατά 13% το 2020:2ο τρίμηνο και 9% το 2020:2 εξάμηνο σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Αυτή η τάση ισχύει και για τους αυτοαπασχολούμενους. Ωστόσο, οι ώρες εργασίας στις Υπηρεσίες Εμπορίου, Ταξιδιών και Τροφίμων μειώθηκαν σημαντικά το δεύτερο, τρίτο και

τέταρτο τρίμηνο του 2020 κατά 20%, 15% και 18% αντίστοιχα, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Γενικά, η κυπριακή οικονομία έχει μεγάλη εξάρτηση από τον τουρισμό, γεγονός που την καθιστά πιο ευάλωτη στις επιπτώσεις του σοκ του Covid-19. Οι τουριστικές εισπράξεις αντιπροσώπευαν πάνω από το 18% των συνολικών εξαγωγών της Κύπρου το 2019. Το ισοζύγιο τουριστικών δαπανών (εισερχόμενες μείον εξερχόμενες) έφτασε περίπου στο 8 τοις εκατό του ΑΕΠ το 2019. Ο τουρισμός έχει επίσης μεγάλες δευτερογενείς επιπτώσεις σε συναφείς κλάδους εκτός των ξενοδοχείων (υπηρεσίες τροφίμων, λιανικό εμπόριο, μεταφορές, κατασκευές, άλλες υπηρεσίες). Η οικονομία της Κύπρου έχει πολύ μεγάλη εξάρτηση από βιομηχανίες που σχετίζονται με τον τουρισμό, με το σύνολο της άμεσης και έμμεσης συνεισφοράς να αντιπροσωπεύει σχεδόν το 14% του ΑΕΠ το 2019, το οποίο ήταν υψηλότερο από ό,τι σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Συνεπώς, ο τουρισμός και οι συναφείς υπηρεσίες παρείχαν επίσης μεγάλη συμβολή (περίπου 13 τοις εκατό) στη συνολική απασχόληση.

Από την άλλη, η υψηλή έκθεση του κυπριακού τραπεζικού συστήματος στον τουριστικό τομέα αυξάνει επίσης τον κίνδυνο ενός βρόχου μακροοικονομικής ανάδρασης. Τα δάνεια για υπηρεσίες διαμονής και διατροφής ήταν 46 τοις εκατό του πρωτοβάθμιου κεφαλαίου, ένα από τα υψηλότερα στη ζώνη του ευρώ (IMFa, 2020)². Οι τομείς του εμπορίου, των ξενοδοχείων, των εστιατορίων και των μεταφορών κατείχαν το μεγαλύτερο μερίδιο των συνολικών δανείων και των μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Κύπρο. Αυτοί οι τομείς επλήγησαν περισσότερο από την πανδημία με πιο αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας από άλλους τομείς. Ωστόσο, το μορατόριουμ για την αποπληρωμή των δανείων συνέβαλε στην άμβλυνση των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Το ποσοστό απορρόφησης του μορατόριουμ αποπληρωμής του δανείου, πάνω από 90%, ήταν ιδιαίτερα υψηλό για μη χρηματοπιστωτικές εταιρείες που εμπλέκονται σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό, όπως διαμονή και φαγητό, τέχνες, ψυχαγωγία και αναψυχή και κατασκευές. Όμως, με τη λήξη του μορατόριουμ,

υπάρχουν κίνδυνοι δυσχέρειας των δανείων καθώς καθίστανται απαιτητές οι αποπληρωμές.

Καθώς η οικονομία της Κύπρου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό, ο βραχυπρόθεσμος αντίκτυπος θα είναι σοβαρός. Η Sapienta Economics, μια εταιρεία συμβούλων με έδρα τη Λευκωσία, εκτιμά ότι το πραγματικό ΑΕΠ στην Κύπρο θα μπορούσε να συρρικνωθεί μεταξύ 3,5% και 9,5% το 2020, σε σύγκριση με ανάπτυξη 3,2% το 2019. Επίσης η κυβέρνηση αναμένει συρρίκνωση τουλάχιστον 5%. Ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος θα εξαρτηθεί από έναν αριθμό μεταβλητών, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων πέραν του ελέγχου. Για την Κύπρο, πολλά θα εξαρτηθούν από το πώς το Ηνωμένο Βασίλειο χειρίζεται την κρίση, καθώς το Ηνωμένο Βασίλειο είναι η πηγή του ενός τρίτου των αφίξεων τουρισμού.

Η βασική αγορά της Κύπρου ήταν «πίσω από την καμπύλη» όσον αφορά την απόκριση του ιού. Ομοίως, η απάντηση των ΗΠΑ υποδηλώνει ότι θα επηρεαστεί για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από άλλες χώρες, γεγονός που θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στην παγκόσμια οικονομία. Σαφώς, όσο περισσότερο συνεχίζεται η κρίση, τόσο μεγαλύτερος είναι ο αντίκτυπος στα δημόσια οικονομικά, τόσο λιγότερα θα είναι σε θέση να κάνουν οι αρχές και τόσο μεγαλύτερος είναι ο αντίκτυπος στα άτομα. Η Κύπρος βρίσκεται σε αρκετά ισχυρή θέση. Είχε ένα άνετο δημοσιονομικό πλεόνασμα στην αρχή της κρίσης και απολαμβάνει πρόσβαση στις διεθνείς αγορές. Ως μέλος της ευρωζώνης, οι τράπεζες θα μπορούν να κάνουν χρήση της χαλάρωσης των τραπεζικών κεφαλαιακών απαιτήσεων και την πρόσβαση σε πρόσθετη ρευστότητα από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ενώ η χαλάρωση των κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης επέτρεψε στην κυβέρνηση να δεσμευτεί για 813 εκατ. ευρώ σε δημοσιονομικά υποστήριξη. Ωστόσο, η κυβέρνηση εξακολουθεί να αναμένεται να χρειαστεί να δανειστεί και η απότομη άνοδος των αποδόσεων των ομολόγων και των περιθωρίων σημαίνει ότι οποιοσδήποτε δανεισμός στην αγορά θα είναι ακριβός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Σκοπός

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί η επίδραση της πανδημίας COVID - 19 στον τουριστικό τομέα της Κύπρου. Ειδικότερα, η έρευνα επικεντρώνεται στις απόψεις των καταναλωτών και εστιάζει στη διερεύνηση των ταξιδιωτικών συνηθειών των πολιτών και στους λόγους για τους οποίους πραγματοποιούν συνήθως ένα ταξίδι, καθώς και στο βαθμό που επηρεάστηκαν οι συνήθειές τους εξαιτίας της πανδημίας.

3.2 Δείγμα έρευνας

Ο πληθυσμός της έρευνας ήταν ενήλικοι πολίτες της Κύπρου. Συγκεκριμένα, στην έρευνα έλαβαν μέρος άτομα που προσεγγίστηκα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Συνολικά, συμμετείχαν 146 άτομα.

3.3 Μέθοδος και εργαλείο συλλογής δεδομένων

Η έρευνα αποτελεί τον πυρήνα της δημιουργίας και της διάδοσης της γνώσης. Διαφορετικοί τύποι έρευνας ταξινομούνται με βάση μια σειρά κριτηρίων, όπως η εφαρμογή της μελέτης, οι στόχοι της έρευνας και οι πληροφορίες που αναζητούνται

(Taherdoost, 2021). Ωστόσο, υπάρχουν και άλλοι τύποι κατηγοριών που λαμβάνουν υπόψη τον παράγοντα χρόνο για την έρευνα. Οι πιο σημαντικές διαφορές μεταξύ των μεθόδων είναι ο βαθμός κατανόησης και εξήγησης των φαινομένων ως στόχος διερεύνησης, οι διαφορές μεταξύ απρόσωπων και προσωπικών ρόλων των ερευνητών και οι διαφορές μεταξύ της κατασκευασμένης και της ανακαλυφθείσας γνώσης (Jackson et al., 2007). Η έρευνα μπορεί να είναι ποιοτική ή ποσοτική. Για την ποιοτική έρευνα υπάρχουν διαφορετικοί ορισμοί. Γενικά, αυτές οι μέθοδοι στοχεύουν στην αντιμετώπιση επιστημονικών και πρακτικών ζητημάτων των κοινωνιών και περιλαμβάνουν νατουραλιστικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις σε διαφορετικά θέματα. Αυτές οι μέθοδοι χρησιμοποιούν διάφορα εμπειρικά υλικά, όπως μελέτες περιπτώσεων, εμπειρίες ζωής και ιστορίες που δείχνουν τις ρουτίνες και τα προβλήματα με τα οποία παλεύουν τα άτομα στη ζωή τους, εστιάζοντας στο βαθύ νόημα και τα κίνητρά τους που δεν μπορούν να προσδιοριστούν με αριθμούς. Η ποιοτική έρευνα στοχεύει στη συλλογή πρωτογενών κειμενικών δεδομένων και την ανάλυσή τους χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες ερμηνευτικές μεθόδους (Aspers & Corte, 2019).

Η ποσοτική έρευνα είναι η μέθοδος χρήσης αριθμητικών τιμών που προέρχονται από παρατηρήσεις. Εφαρμόζει επίσης τις εμπειρικές αξιολογήσεις με σκοπό να προσδιορίσει σε ποιο βαθμό πληρούται ένας κανόνας ή πρότυπο σε μια συγκεκριμένη πολιτική ή πρόγραμμα. Τα αριθμητικά δεδομένα που συλλέγονται, αναλύονται με τη χρήση μαθηματικών μεθόδων. Με άλλα λόγια, οι ποσοτικές μέθοδοι είναι οι τρόποι προσδιορισμού της κοινωνικής πραγματικότητας και χρήσης συγκεκριμένων ερωτήσεων για την επίτευξη αριθμητικών δεδομένων για αυτούς τους συγκεκριμένους σκοπούς (Sukamolson, 2007).

Για την παρούσα έρευνα αποφασίστηκε να γίνει ποσοτική συλλογή δεδομένων και το εργαλείο συλλογής δεδομένων να είναι το ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα αποτελείται από δύο μέρη :

- Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει ερωτήσεις που στοχεύουν στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων όπως φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, εργασιακή κατάσταση, μηνιαίο εισόδημα και οικογενειακή κατάσταση.
- Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου έχει στόχο να διερευνήσει τις απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τον βασικό σκοπό της έρευνας και συγκεκριμένα με τις ταξιδιωτικές συνήθειές τους, τους λόγους για τους οποίους πραγματοποιούν συνήθως ένα ταξίδι, καθώς και στο βαθμό που επηρεάστηκαν οι συνήθειές τους εξαιτίας της πανδημίας.

3.4 Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η έρευνα έλαβε χώρα τον Απρίλιο του 2023. Για την ολοκλήρωση της έρευνας οι συμμετέχοντες έπρεπε να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο και η όλη διαδικασία δεν θα ξεπερνούσε τα 10 λεπτά της ώρα. Τα ερωτηματολόγια που συντάχθηκαν στη συνέχεια, μετατράπηκαν σε ηλεκτρονική μορφή με τη βοήθεια του εργαλείου Google forms και μοιράστηκαν με ηλεκτρονικό τρόπο. Οι συμμετέχοντες είχαν την ευχέρεια να απαντήσουν σε χρόνο και τόπο της αρεσκείας τους και οι τελικές τους απαντήσεις λήφθηκαν ηλεκτρονικά.

3.5 Στατιστική ανάλυση

Τα δεδομένα που λήφθηκαν συγκεντρώθηκαν και κωδικοποιήθηκαν σε μια βάση δεδομένων. Στη συνέχεια, με τη βοήθεια του στατιστικού πακέτου SPSS πραγματοποιήθηκε επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας. Έγινε χρήση του συγκεκριμένου πακέτου καθώς είναι ένα δημοφιλές εργαλείο για τη διενέργεια

στατιστικών αναλύσεων και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων με τη μορφή τόσο πινάκων όσο και γραφημάτων (Aragaw, 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

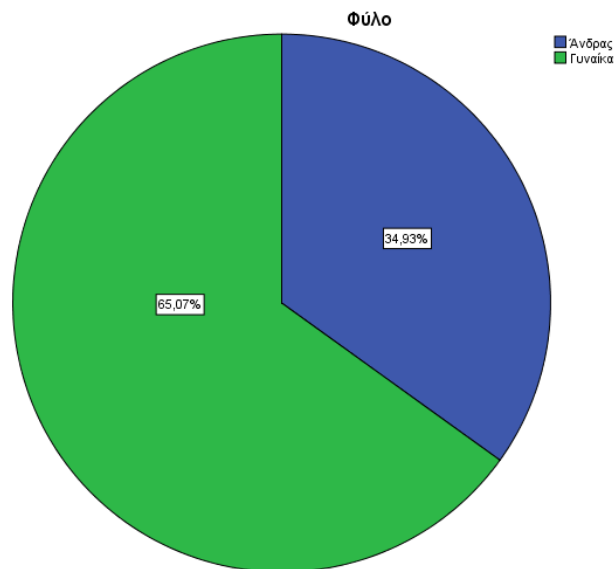
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Στην έρευνα έλαβαν μέρος 146 άτομα εκ των οποίων τα περισσότερα ήταν γυναίκες με ποσοστό 65,1% και ακολουθούν οι άνδρες με 34,9%.

Πίνακας 1 : Φύλο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Άνδρας	51	34,9	34,9	34,9
Γυναίκα	95	65,1	65,1	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

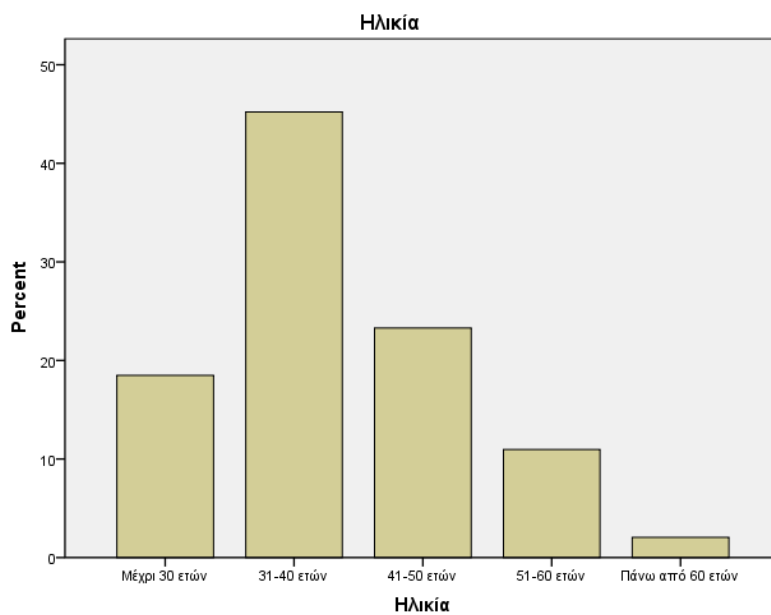

Γράφημα 1 : Φύλο

Σχετικά με την ηλικία των συμμετεχόντων οι περισσότεροι είχαν ηλικίες μεταξύ 31 - 40 ετών με ποσοστό 45,2% και ακολουθούν όσοι είχαν ηλικίες μεταξύ 41 - 50 ετών με 23,3%.

Πίνακας 2 : Ηλικία

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Μέχρι 30 ετών	27	18,5	18,5	18,5
31 - 40 ετών	66	45,2	45,2	63,7
41 - 50 ετών	34	23,3	23,3	87,0
51 - 60 ετών	16	11,0	11,0	97,9
Πάνω από 60 ετών	3	2,1	2,1	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

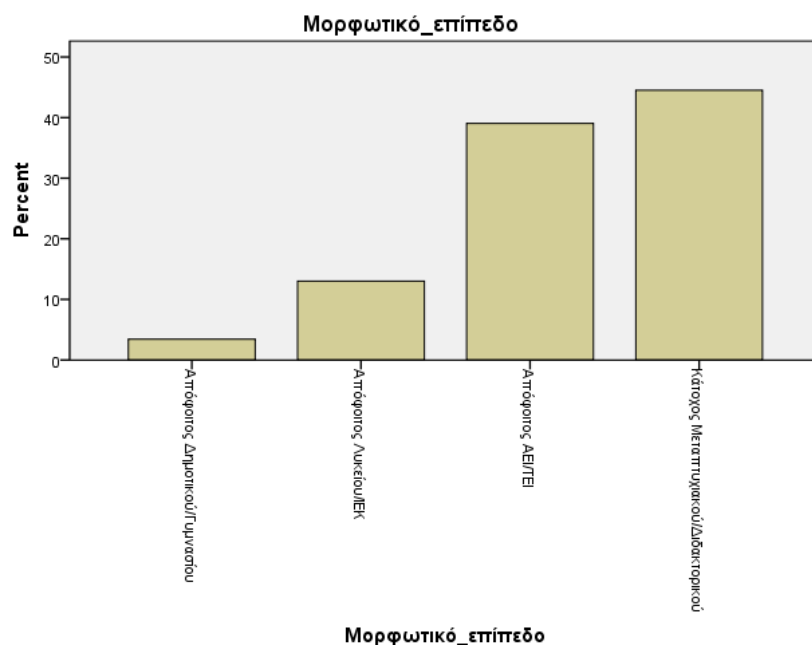

Γράφημα 2 : Ηλικία

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων οι πιο πολλοί ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού με ποσοστό 44,5% και ακολουθούν οι απόφοιτοι ΑΕΙ/ΤΕΙ με 39%.

Πίνακας 3 : Μορφωτικό επίπεδο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Απόφοιτος Δημοτικού/Γυμνασίου	5	3,4	3,4	3,4
Απόφοιτος Λυκείου/ΙΕΚ	19	13,0	13,0	16,4
Απόφοιτος ΑΕΙ/ΤΕΙ	57	39,0	39,0	55,5
Κάτοχος Μεταπτυχιακού/Διδακτορικού	65	44,5	44,5	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

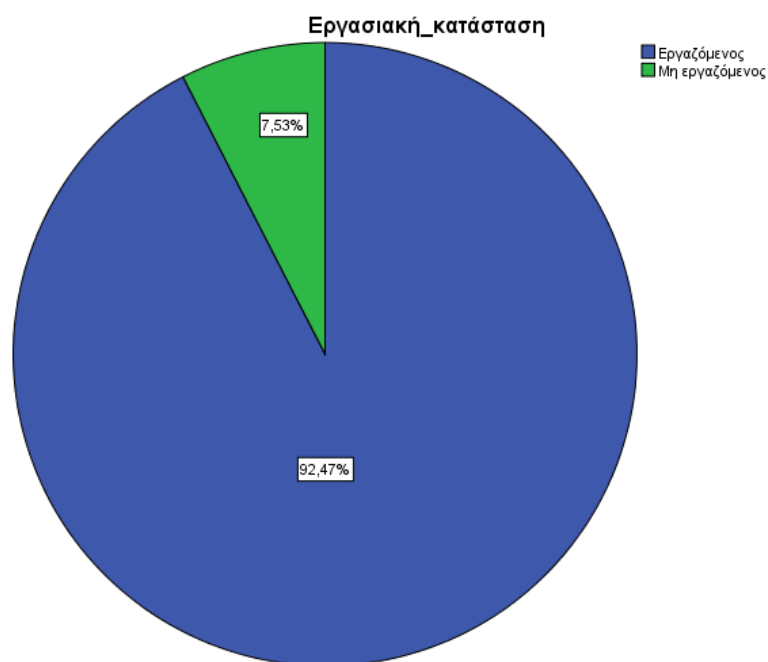

Γράφημα 3 : Μορφωτικό επίπεδο

Ως προς την εργασιακή κατάσταση των συμμετεχόντων η συντριπτική πλειοψηφία ήταν εργαζόμενοι με ποσοστό 92,5%.

Πίνακας 4 : Εργασιακή κατάσταση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Εργαζόμενος	135	92,5	92,5	92,5
Μη εργαζόμενος	11	7,5	7,5	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

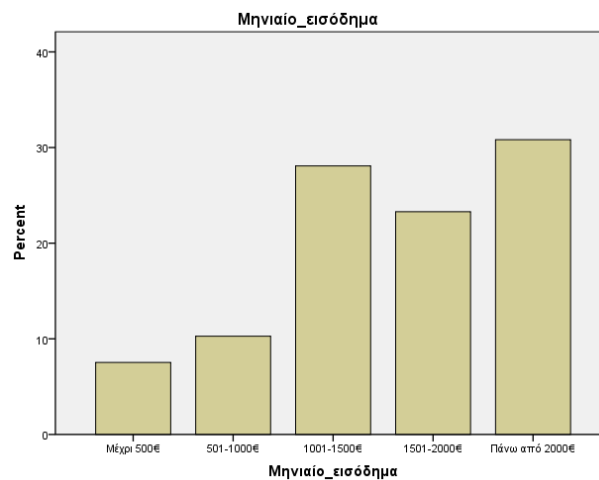

Γράφημα 4 : Εργασιακή κατάσταση

Ως προς το μηνιαίο εισόδημά τους οι περισσότεροι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι κυμαίνεται σε επίπεδα άνω των 2000 ευρώ με ποσοστό 30,8% και ακολουθούν όσοι λαμβάνουν μηνιαίο εισόδημα μεταξύ 1000 - 1500 ευρώ με 28,1%.

Πίνακας 5 : Μηνιαίο εισόδημα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Μέχρι 500€	11	7,5	7,5	7,5
501 - 1000€	15	10,3	10,3	17,8
1001 - 1500€	41	28,1	28,1	45,9
1501 - 2000€	34	23,3	23,3	69,2
Πάνω από 2000€	45	30,8	30,8	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

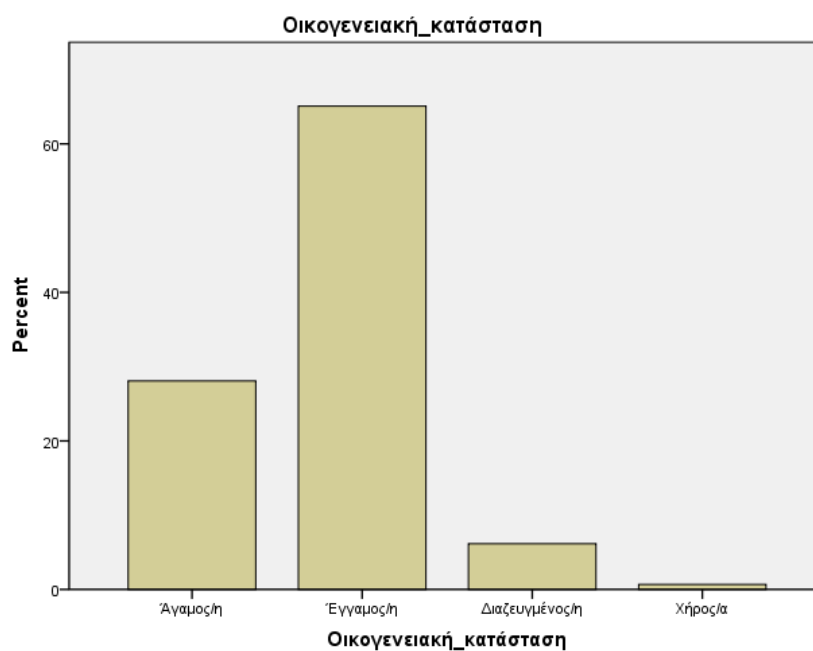

Γράφημα 5 : Μηνιαίο εισόδημα

Τέλος, σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων οι περισσότεροι ήταν έγγαμοι με ποσοστό 65,1%.

Πίνακας 6 : Οικογενειακή κατάσταση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Άγαμος/η	41	28,1	28,1	28,1
Έγγαμος/η	95	65,1	65,1	93,2
Διαζευγμένος/ η	9	6,2	6,2	99,3
Χήρος/α	1	,7	,7	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

Γράφημα 6 : Οικογενειακή κατάσταση

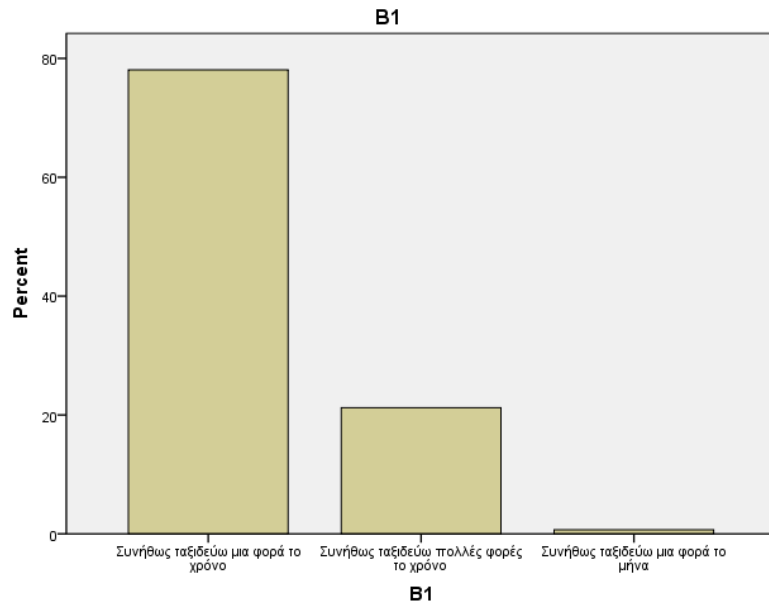
4.2 Απόψεις πολιτών για την επίδραση της πανδημίας στον τουριστικό τομέα

Το δεύτερο και κυρίως μέρος της έρευνας έχει στόχο να διερευνήσει τις απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τον βασικό σκοπό της έρευνας και συγκεκριμένα με τις ταξιδιωτικές συνήθειές τους, τους λόγους για τους οποίους πραγματοποιούν συνήθως ένα ταξίδι, καθώς και στο βαθμό που επηρεάστηκαν οι συνήθειές τους εξαιτίας της πανδημίας.

Αρχικά, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν πόσο συχνά ταξιδεύουν με τους περισσότερους με διαφορά να αναφέρουν ότι ταξιδεύουν συνήθως μια φορά το χρόνο με ποσοστό 78,1% , ενώ ακολουθούν όσοι ταξιδεύουν πολλές φορές το χρόνο με 21,2%.

Πίνακας 7 : Πόσο συχνά ταξιδεύετε ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Συνήθως ταξιδεύω μια φορά το χρόνο	114	78,1	78,1	78,1
Συνήθως ταξιδεύω πολλές φορές το χρόνο	31	21,2	21,2	99,3
Συνήθως ταξιδεύω μια φορά το μήνα	1	,7	,7	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

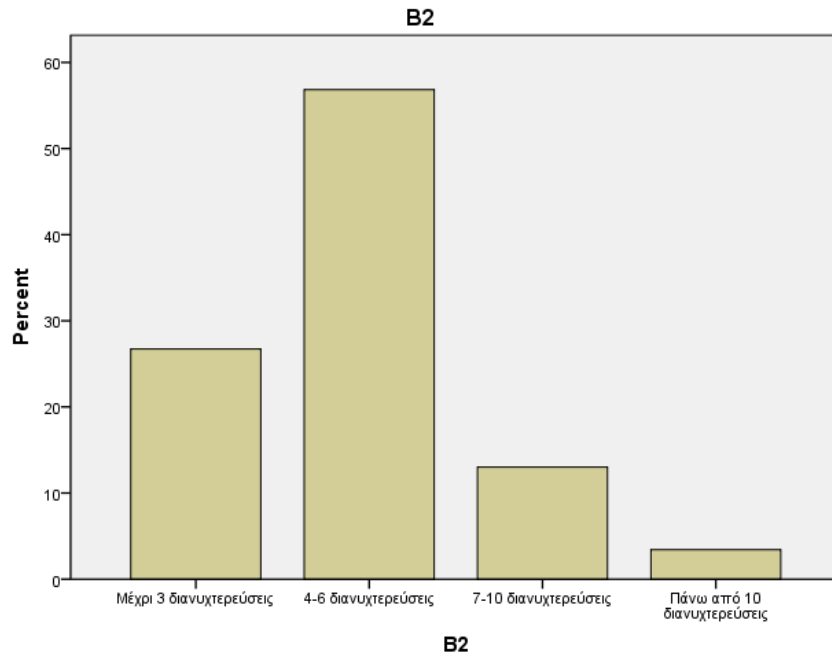
Γράφημα 7 : Πόσο συχνά ταξιδεύετε ;

Σχετικά με τη συνήθη διάρκεια του ταξιδιού τους αυτή περιλαμβάνει κυρίως 4 - 6 διανυκτερεύσεις με ποσοστό 56,8% και ακολουθεί η διάρκεια μέχρι 3 διανυκτερεύσεις με 26,7%.

Πίνακας 8 : Πόση είναι συνήθως η διάρκεια του ταξιδιού σας ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Μέχρι 3 διανυκτερεύσεις	39	26,7	26,7	26,7
4 - 6 διανυκτερεύσεις	83	56,8	56,8	83,6
7 - 10 διανυκτερεύσεις	19	13,0	13,0	96,6
Πάνω από 10 διανυκτερεύσεις	5	3,4	3,4	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

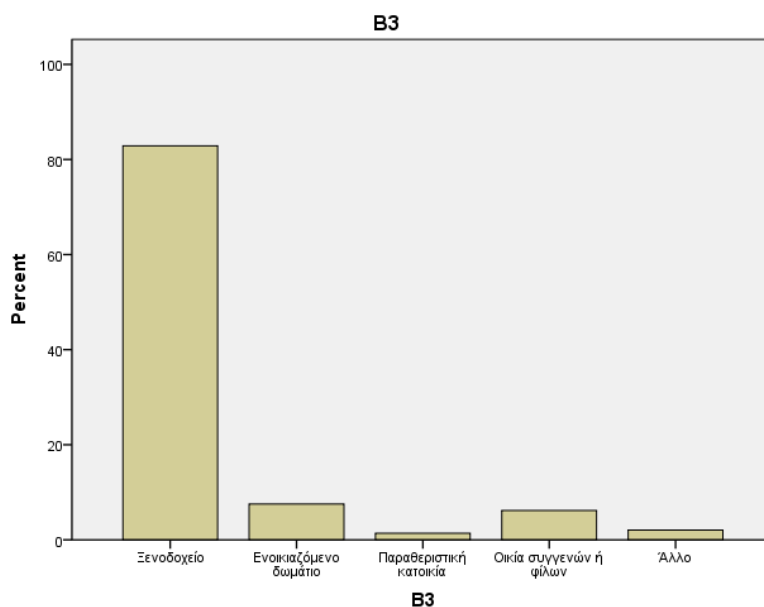

Γράφημα 8 : Πόση είναι συνήθως η διάρκεια του ταξιδιού σας ;

Αναφορικά με το είδος του καταλύματος που προτιμούν να διαμένουν οι περισσότεροι συμμετέχοντες με διαφορά επέλεξαν το ξενοδοχείο με ποσοστό 82,9%.

Πίνακας 9 : Σε τι είδους κατάλυμα προτιμάτε να διαμένετε ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ξενοδοχείο	121	82,9	82,9	82,9
Ενοικιαζόμενο δωμάτιο	11	7,5	7,5	90,4
Παραθεριστική κατοικία	2	1,4	1,4	91,8
Οικία συγγενών ή φίλων	9	6,2	6,2	97,9
Άλλο	3	2,1	2,1	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

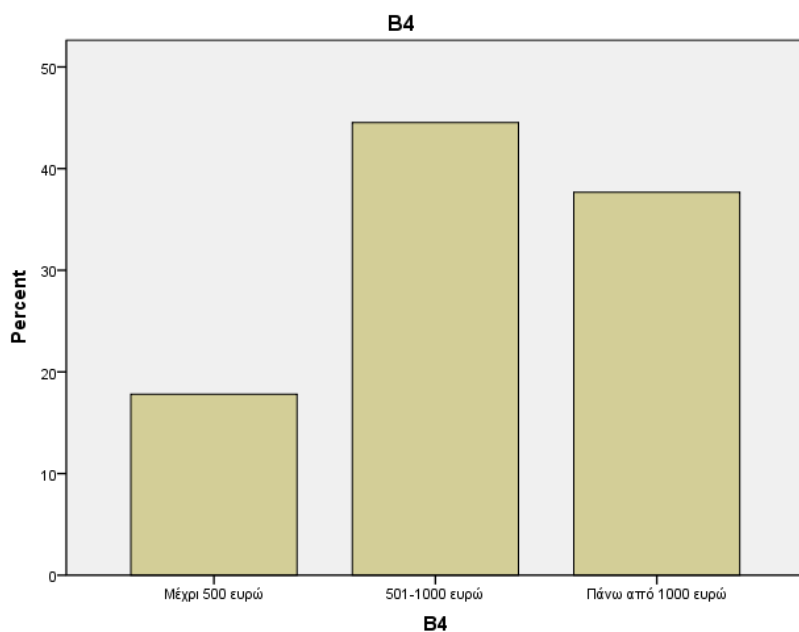

Γράφημα 9 : Σε τι είδους κατάλυμα προτιμάτε να διαμένετε ;

Σχετικά με τον μέσο όρο των χρημάτων που ξοδεύουν κατά τη διάρκεια των διακοπών τους οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι κυμαίνεται μεταξύ 500 - 1000 ευρώ με ποσοστό 44,5% και ακολουθούν με 37,7% όσοι ξεπερνούν τα 1000 ευρώ.

Πίνακας 10 : Κατά μέσο όρο πόσα χρήματα ξοδεύετε κατά τη διάρκεια των διακοπών σας ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Μέχρι 500 ευρώ	26	17,8	17,8	17,8
501 - 1000 ευρώ	65	44,5	44,5	62,3
Πάνω από 1000 ευρώ	55	37,7	37,7	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

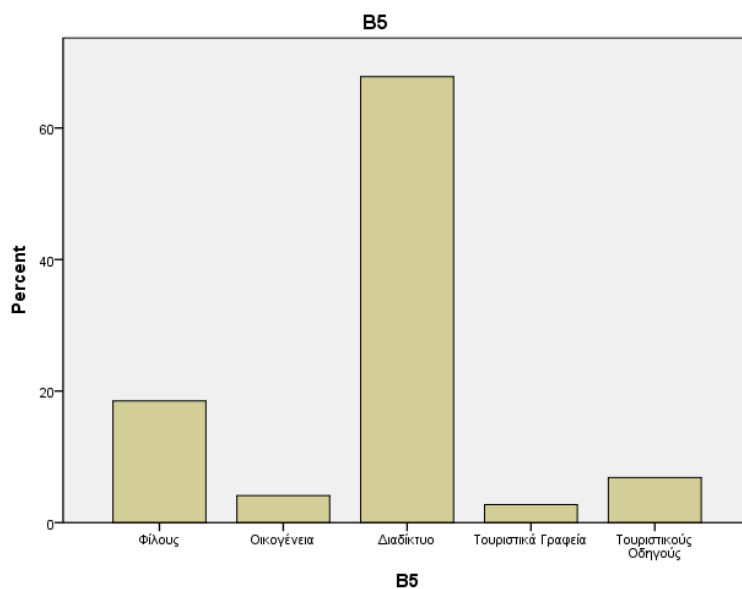

Γράφημα 10 : Κατά μέσο όρο πόσα χρήματα ξοδεύετε κατά τη διάρκεια των διακοπών σας ;

Αναφορικά με τη συλλογή πληροφοριών για τον προορισμό που πρόκειται να επισκεφτούν ως πιο συχνή πηγή πληροφόρησης αναφέρθηκε το διαδίκτυο με ποσοστό 67,8% και ακολουθούν οι φίλοι με 18,5%.

Πίνακας 11 : Από πού συλλέγετε συνήθως πληροφορίες για τον προορισμό που πρόκειται να επισκεφτείτε ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Φίλους	27	18,5	18,5	18,5
Οικογένεια	6	4,1	4,1	22,6
Διαδίκτυο	99	67,8	67,8	90,4
Τουριστικά Γραφεία	4	2,7	2,7	93,2
Τουριστικούς Οδηγούς	10	6,8	6,8	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

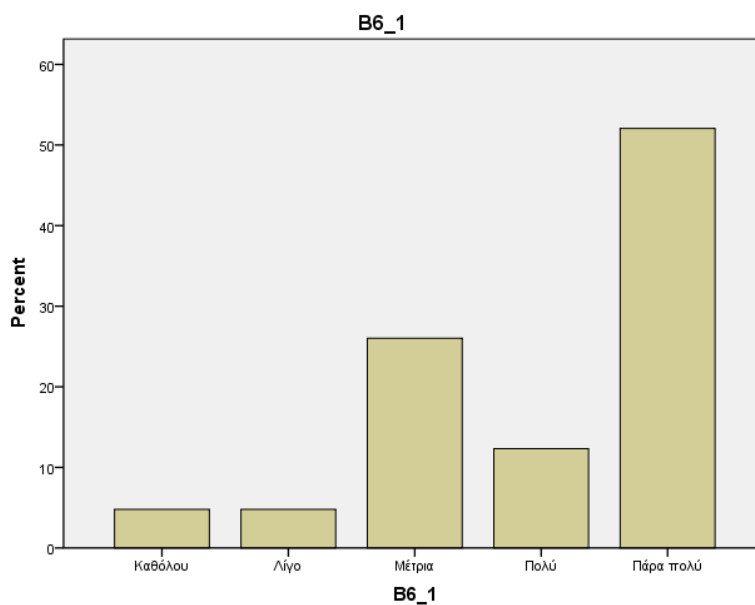
Γράφημα 11 : Από πού συλλέγετε συνήθως πληροφορίες για τον προορισμό που πρόκειται να επισκεφτείτε ;

Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να αναφέρουν για ποιους από κάποιους λόγους που τους δόθηκαν πραγματοποιούν συνήθως ένα ταξίδι.

Η Επιθυμία για Διαφυγή από την καθημερινότητα αναφέρθηκε ως πολύ ή πάρα πολύ σημαντικός λόγος πραγματοποίησης ταξιδιού με ποσοστό 64,5%.

Πίνακας 12 : Επιθυμία για Διαφυγή από την καθημερινότητα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	7	4,8	4,8	4,8
Λίγο	7	4,8	4,8	9,6
Μέτρια	38	26,0	26,0	35,6
Πολύ	18	12,3	12,3	47,9
Πάρα πολύ	76	52,1	52,1	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

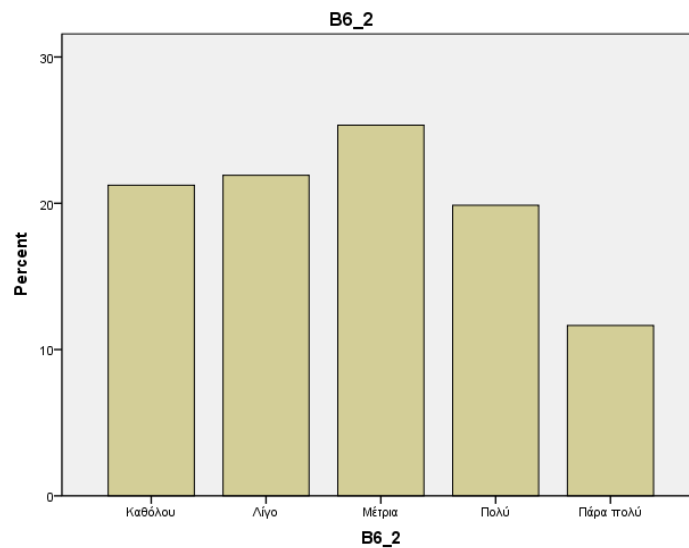

Γράφημα 12 : Επιθυμία για Διαφυγή από την καθημερινότητα

Η Ανάγκη για Δράση και Περιπέτεια αναφέρθηκε ως πολύ ή πάρα πολύ σημαντικός λόγος πραγματοποίησης ταξιδιού με ποσοστό 31,5%.

Πίνακας 13 : Ανάγκη για Δράση και Περιπέτεια

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	31	21,2	21,2	21,2
Λίγο	32	21,9	21,9	43,2
Μέτρια	37	25,3	25,3	68,5
Πολύ	29	19,9	19,9	88,4
Πάρα πολύ	17	11,6	11,6	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

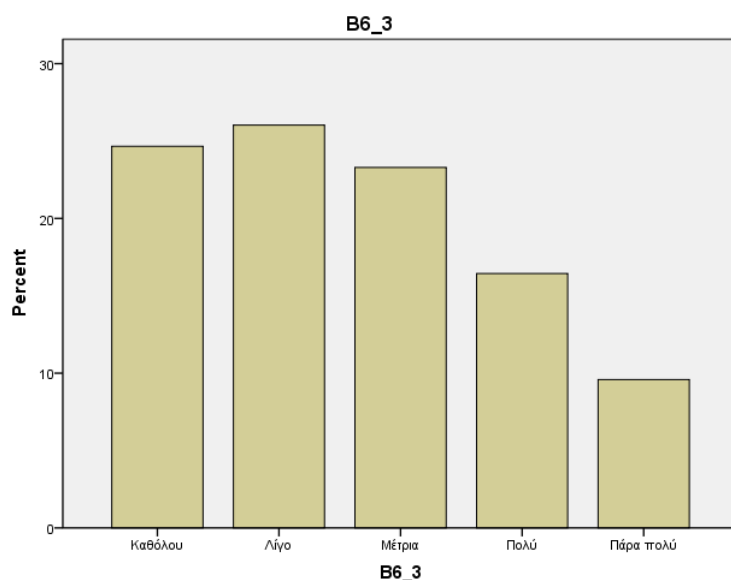

Γράφημα 13 : Ανάγκη για Δράση και Περιπέτεια

Η Ανάγκη για Κοινωνική επαφή αναφέρθηκε ως πολύ ή πάρα πολύ σημαντικός λόγος πραγματοποίησης ταξιδιού με ποσοστό 26%.

Πίνακας 14 : Ανάγκη για Κοινωνική επαφή

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	36	24,7	24,7	24,7
Λίγο	38	26,0	26,0	50,7
Μέτρια	34	23,3	23,3	74,0
Πολύ	24	16,4	16,4	90,4
Πάρα πολύ	14	9,6	9,6	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

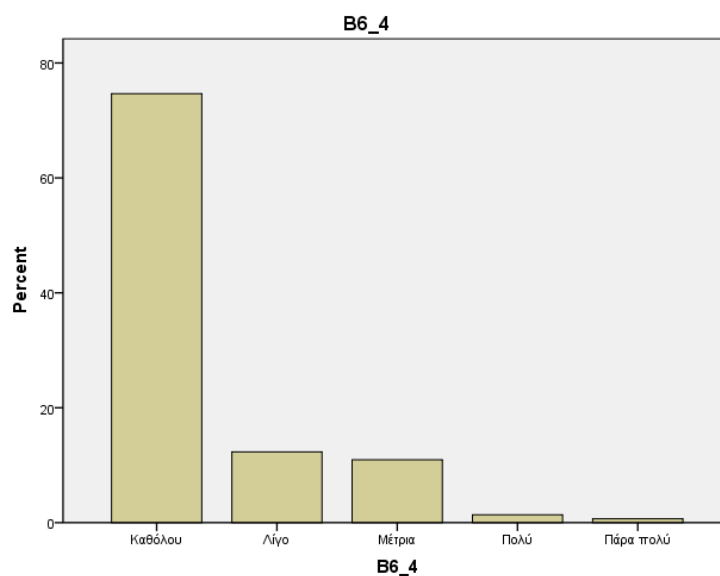

Γράφημα 14 : Ανάγκη για Κοινωνική επαφή

Η Ανάγκη για επίδειξη (prestige) κοινωνική επιβεβαίωση αναφέρθηκε ως πολύ ή πάρα πολύ σημαντικός λόγος πραγματοποίησης ταξιδιού με ποσοστό 2,1%, ενώ αντίθετα χαρακτηρίστηκε ως καθόλου ή λίγο σημαντικός λόγος με 87%.

Πίνακας 15 : Ανάγκη για επίδειξη (prestige) κοινωνική επιβεβαίωση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	109	74,7	74,7	74,7
Λίγο	18	12,3	12,3	87,0
Μέτρια	16	11,0	11,0	97,9
Πολύ	2	1,4	1,4	99,3
Πάρα πολύ	1	,7	,7	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

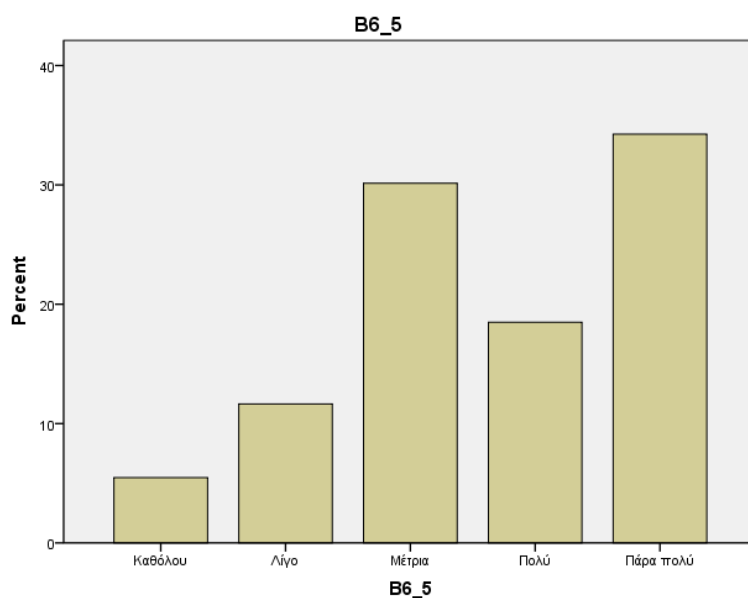
Γράφημα 15 : Ανάγκη για επίδειξη (prestige) κοινωνική επιβεβαίωση

Η Απόκτηση μιας νέας και διαφορετικής εμπειρίας αναφέρθηκε ως πολύ ή πάρα πολύ σημαντικός λόγος πραγματοποίησης ταξιδιού με ποσοστό 52,7%.

Πίνακας 16 : Απόκτηση μιας νέας και διαφορετικής εμπειρίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	8	5,5	5,5	5,5
Λίγο	17	11,6	11,6	17,1
Μέτρια	44	30,1	30,1	47,3
Πολύ	27	18,5	18,5	65,8
Πάρα πολύ	50	34,2	34,2	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

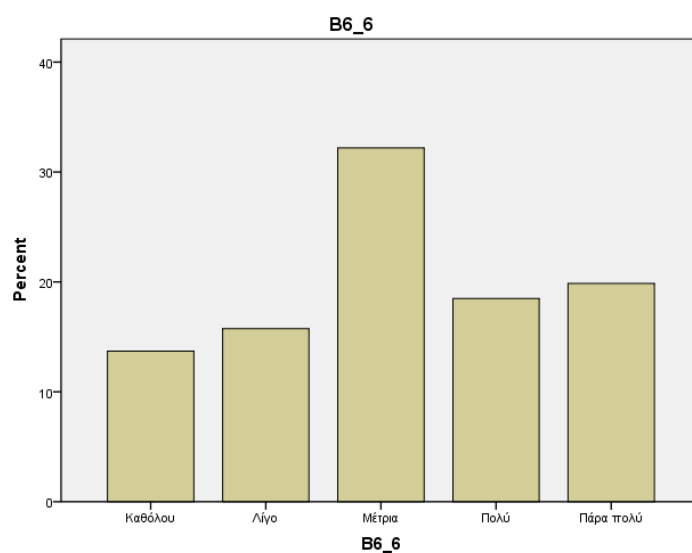

Γράφημα 16 : Απόκτηση μιας νέας και διαφορετικής εμπειρίας

Η Αύξηση γνώσης - μορφωτικοί λόγοι αναφέρθηκε ως πολύ ή πάρα πολύ σημαντικός λόγος πραγματοποίησης ταξιδιού με ποσοστό 38,4%.

Πίνακας 17 : Αύξηση γνώσης - μορφωτικοί λόγοι

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	20	13,7	13,7	13,7
Λίγο	23	15,8	15,8	29,5
Μέτρια	47	32,2	32,2	61,6
Πολύ	27	18,5	18,5	80,1
Πάρα πολύ	29	19,9	19,9	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

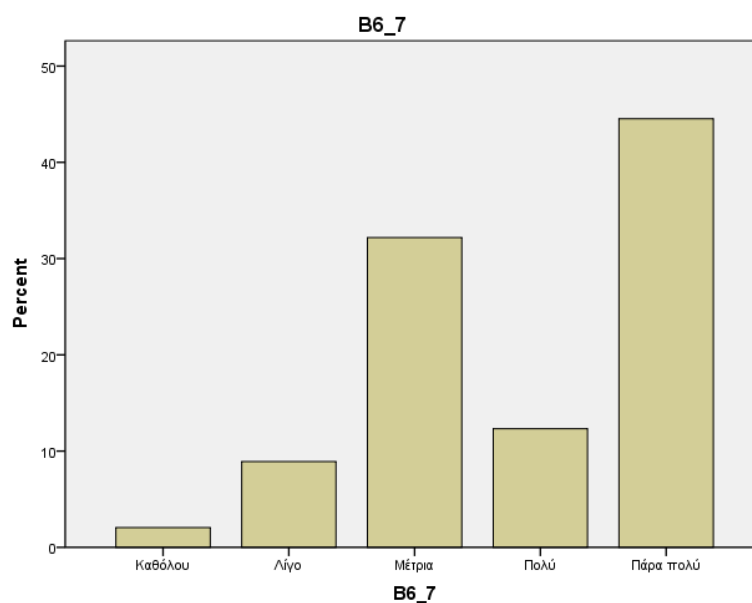

Γράφημα 17 : Αύξηση γνώσης - μορφωτικοί λόγοι

Η Ανάπαυση και Ξεκούραση αναφέρθηκε ως πολύ ή πάρα πολύ σημαντικός λόγος πραγματοποίησης ταξιδιού με ποσοστό 56,8%.

Πίνακας 18 : Ανάπαυση και Ξεκούραση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	3	2,1	2,1	2,1
Λίγο	13	8,9	8,9	11,0
Μέτρια	47	32,2	32,2	43,2
Πολύ	18	12,3	12,3	55,5
Πάρα πολύ	65	44,5	44,5	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

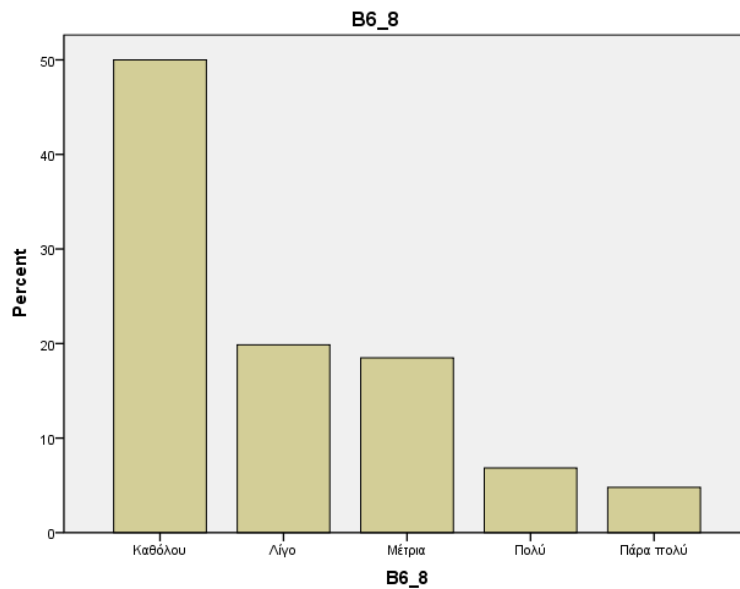

Γράφημα 18 : Ανάπαυση και Ξεκούραση

Οι Επαγγελματικοί λόγοι αναφέρθηκαν ως πολύ ή πάρα πολύ σημαντικός λόγος πραγματοποίησης ταξιδιού με ποσοστό 11,6%.%, ενώ αντίθετα χαρακτηρίστηκε ως καθόλου ή λίγο σημαντικός λόγος με 69,9%.

Πίνακας 19 : Επαγγελματικοί λόγοι

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	73	50,0	50,0	50,0
Λίγο	29	19,9	19,9	69,9
Μέτρια	27	18,5	18,5	88,4
Πολύ	10	6,8	6,8	95,2
Πάρα πολύ	7	4,8	4,8	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

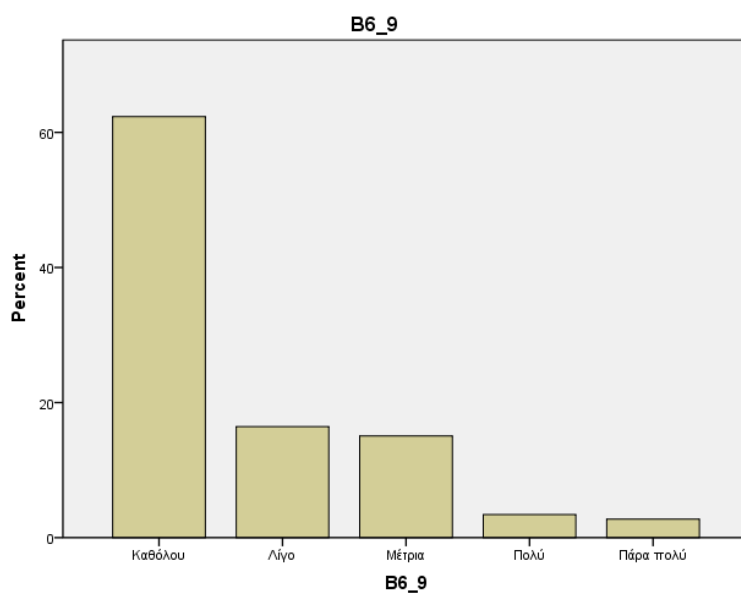

Γράφημα 19 : Επαγγελματικοί λόγοι

Οι Θρησκευτικοί λόγοι αναφέρθηκαν ως πολύ ή πάρα πολύ σημαντικός λόγος πραγματοποίησης ταξιδιού με ποσοστό 6,2%%, ενώ αντίθετα χαρακτηρίστηκε ως καθόλου ή λίγο σημαντικός λόγος με 78,8%.

Πίνακας 20 : Θρησκευτικοί λόγοι

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	91	62,3	62,3	62,3
Λίγο	24	16,4	16,4	78,8
Μέτρια	22	15,1	15,1	93,8
Πολύ	5	3,4	3,4	97,3
Πάρα πολύ	4	2,7	2,7	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

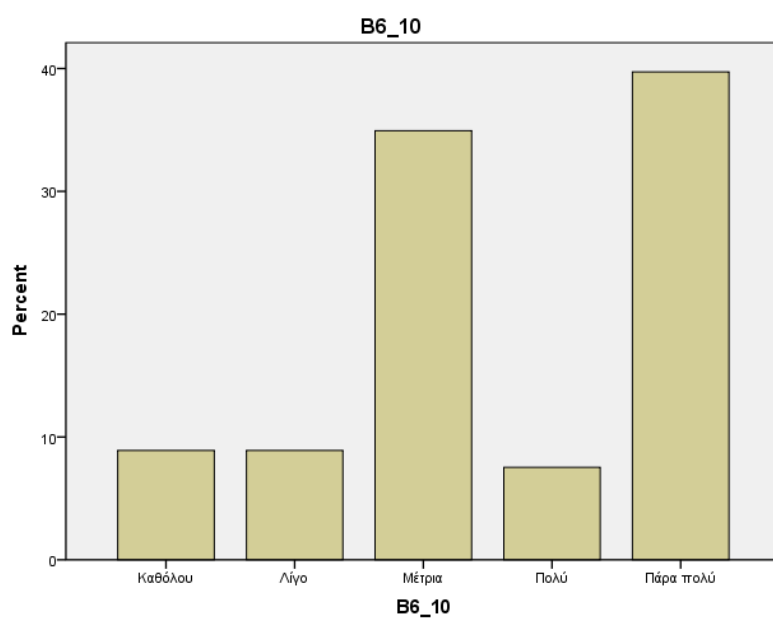

Γράφημα 20 : Θρησκευτικοί λόγοι

Η Γνωριμία με νέα μέρη αναφέρθηκε ως πολύ ή πάρα πολύ σημαντικός λόγος πραγματοποίησης ταξιδιού με ποσοστό 47,3%.

Πίνακας 21 : Γνωριμία με νέα μέρη

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	13	8,9	8,9	8,9
Λίγο	13	8,9	8,9	17,8
Μέτρια	51	34,9	34,9	52,7
Πολύ	11	7,5	7,5	60,3
Πάρα πολύ	58	39,7	39,7	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

Γράφημα 21 : Γνωριμία με νέα μέρη

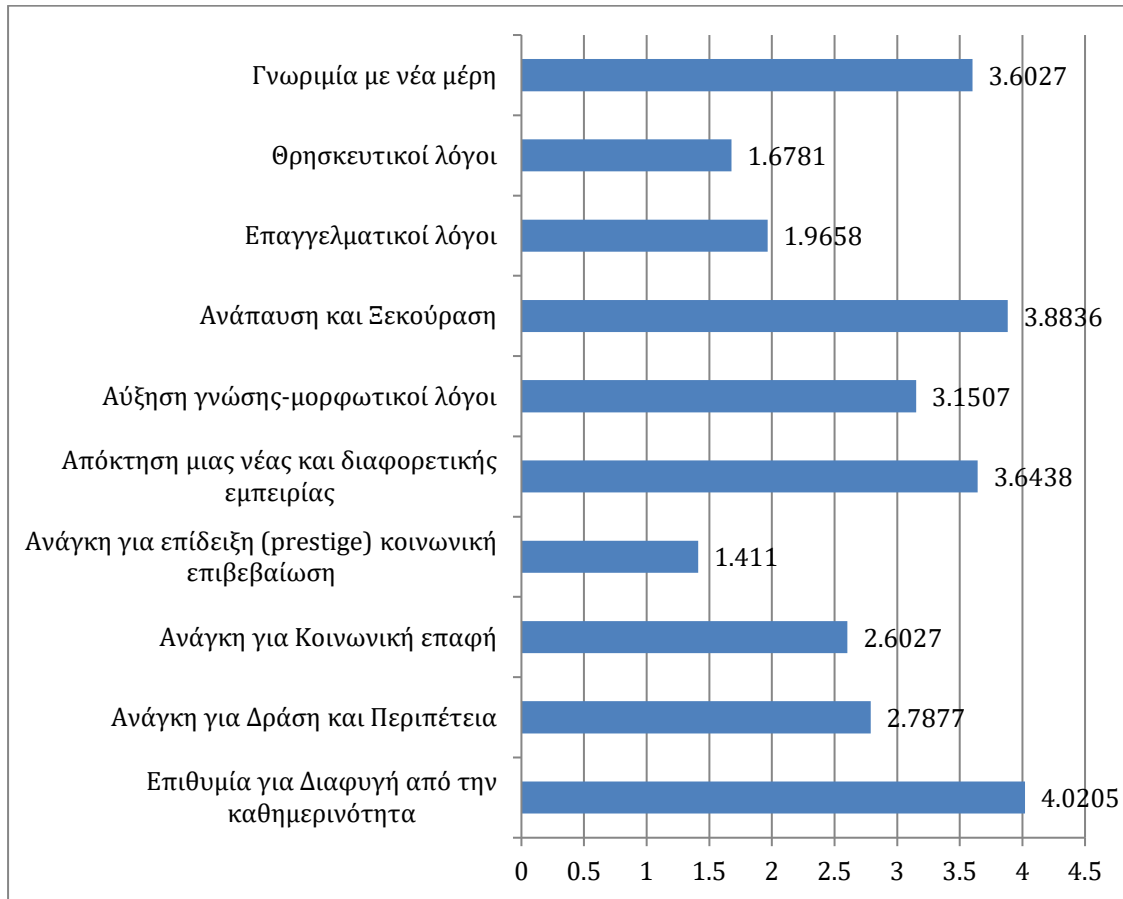
Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει συγκεντρωτικά τους παραπάνω λόγους πραγματοποίησης ταξιδιού. Όπως φαίνεται οι πιο σημαντικοί λόγοι είναι η Επιθυμία για Διαφυγή από την καθημερινότητα (Μ. Τ. 4,02), η Ανάπαυση και Ξεκούραση (Μ.

Τ. 3,88), η Απόκτηση μιας νέας και διαφορετικής εμπειρίας (Μ. Τ. 3,64) και η Γνωριμία με νέα μέρη (Μ. Τ. 3,60).

Πίνακας 22 : Λόγοι πραγματοποίησης ταξιδιού

	N	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
Επιθυμία για Διαφυγή από την καθημερινότητα	146	1,00	5,00	4,0205	1,18885
Ανάγκη για Δράση και Περιπέτεια	146	1,00	5,00	2,7877	1,30362
Ανάγκη για Κοινωνική επαφή	146	1,00	5,00	2,6027	1,28374
Ανάγκη για επίδειξη (prestige) κοινωνική επιβεβαίωση	146	1,00	5,00	1,4110	,79369
Απόκτηση μιας νέας και διαφορετικής εμπειρίας	146	1,00	5,00	3,6438	1,21904
Αύξηση γνώσης - μορφωτικοί λόγοι	146	1,00	5,00	3,1507	1,29371
Ανάπαυση και Ξεκούραση	146	1,00	5,00	3,8836	1,14175
Επαγγελματικοί λόγοι	146	1,00	5,00	1,9658	1,18272
Θρησκευτικοί λόγοι	146	1,00	5,00	1,6781	1,03013
Γνωριμία με νέα μέρη	146	1,00	5,00	3,6027	1,32602
Valid N (listwise)	146				

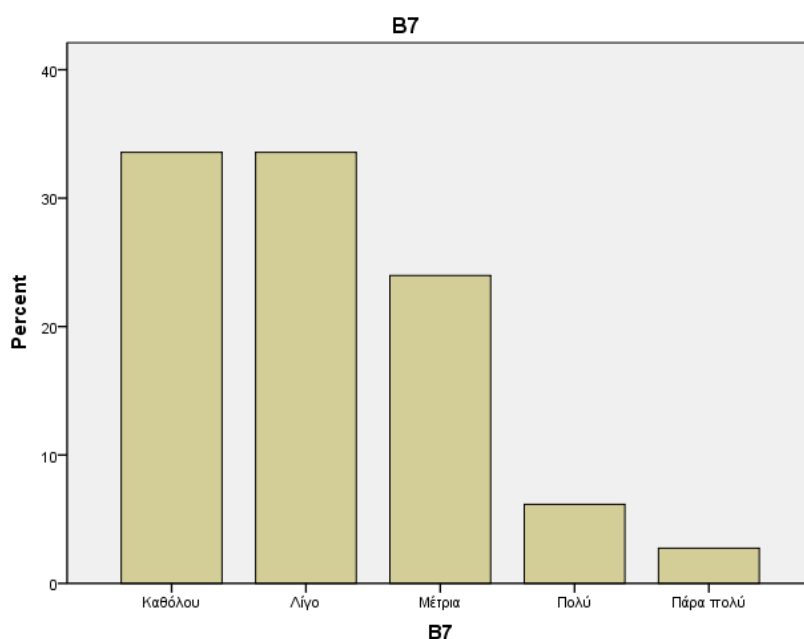

Γράφημα 22 : Λόγοι πραγματοποίησης ταξιδιού

Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν αν εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποίησαν τουρισμό εντός της Κύπρου όπου οι περισσότεροι υποστήριξαν ότι πραγματοποίησαν λίγο ή καθόλου με ποσοστό 67,1%.

Πίνακας 23 : Εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποιήσατε τουρισμό εντός της Κύπρου ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	49	33,6	33,6	33,6
Λίγο	49	33,6	33,6	67,1
Μέτρια	35	24,0	24,0	91,1
Πολύ	9	6,2	6,2	97,3
Πάρα πολύ	4	2,7	2,7	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

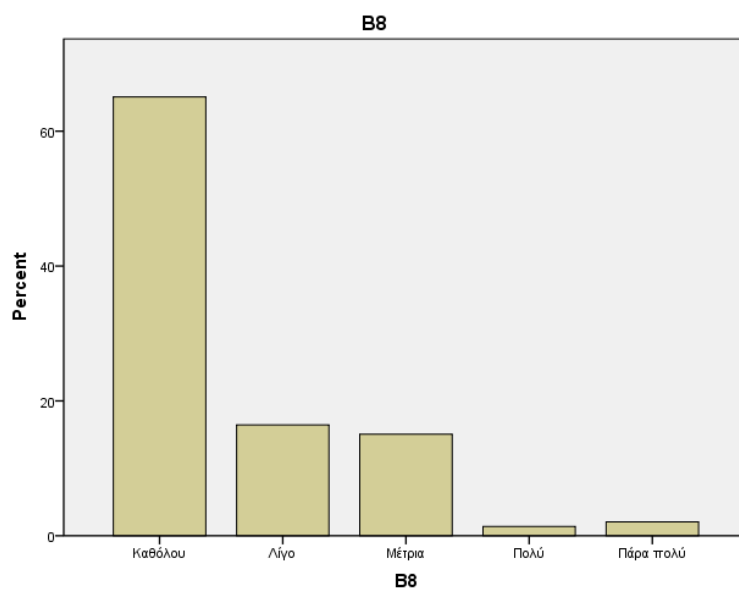

Γράφημα 23 : Εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποιήσατε τουρισμό εντός της Κύπρου ;

Σχετικά με το αν εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποίησαν τουρισμό εκτός της Κύπρου και πάλι οι περισσότεροι υποστήριξαν ότι πραγματοποίησαν λίγο ή καθόλου με ποσοστό 81,5%.

Πίνακας 24 : Εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποιήσατε τουρισμό εκτός Κύπρου ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	95	65,1	65,1	65,1
Λίγο	24	16,4	16,4	81,5
Μέτρια	22	15,1	15,1	96,6
Πολύ	2	1,4	1,4	97,9
Πάρα πολύ	3	2,1	2,1	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

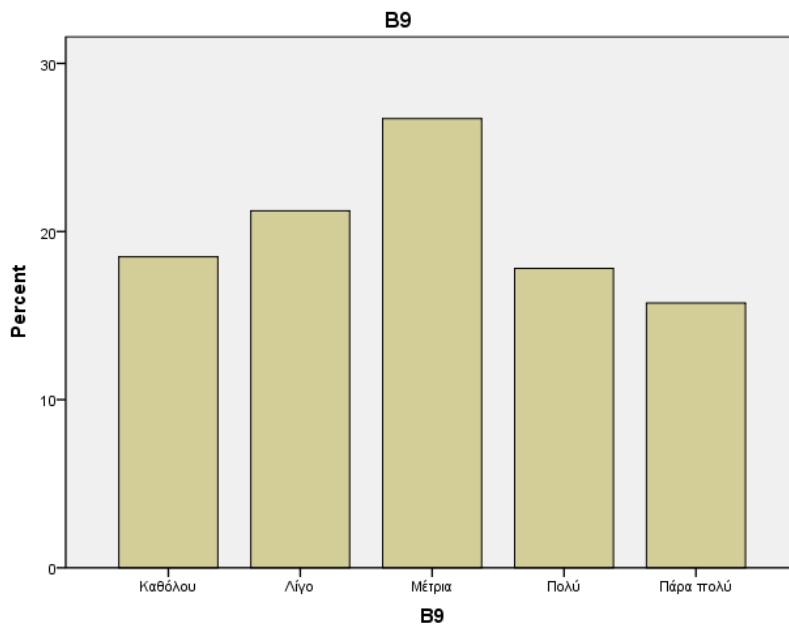

Γράφημα 24 : Εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποιήσατε τουρισμό εκτός Κύπρου ;

Αναφορικά με το αν τους επηρεάζει ψυχολογικά η πανδημία στο να πραγματοποιήσουν οποιοδήποτε ταξίδι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν λίγο ή καθόλου με ποσοστό 39,7% και ακολουθούν όσοι συμφώνησαν πολύ ή πάρα πολύ με ποσοστό 33,6%.

Πίνακας 25 : Σας επηρεάζει ψυχολογικά η πανδημία στο να πραγματοποιήσετε οποιοδήποτε ταξίδι ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	27	18,5	18,5	18,5
Λίγο	31	21,2	21,2	39,7
Μέτρια	39	26,7	26,7	66,4
Πολύ	26	17,8	17,8	84,2
Πάρα πολύ	23	15,8	15,8	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

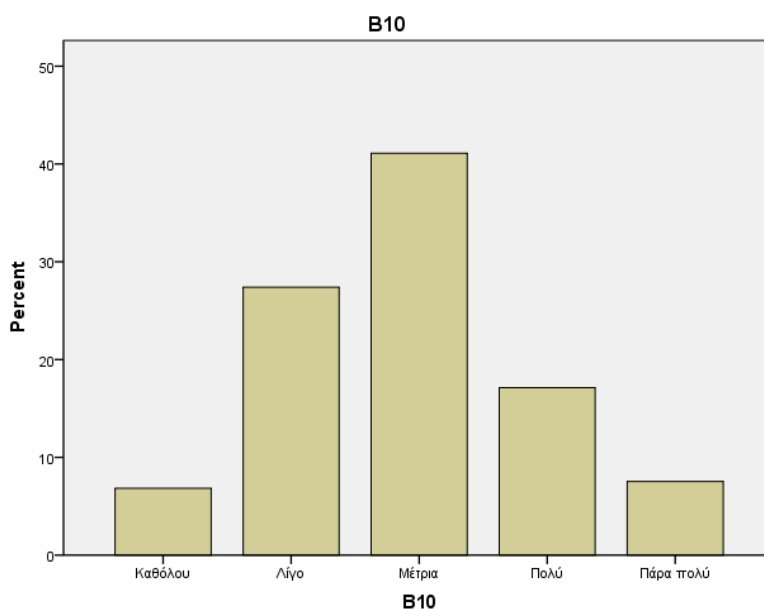

Γράφημα 25 : Σας επηρεάζει ψυχολογικά η πανδημία στο να πραγματοποιήσετε οποιοδήποτε ταξίδι ;

Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, οι συμμετέχοντες φαίνεται ότι ταξιδεύουν στο εσωτερικό της Κύπρου μέτρια συχνά με ποσοστό 41,1% και ακολουθούν όσοι ταξιδεύουν λιγότερο συχνά με ποσοστό 27,4%.

Πίνακας 26 : Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, πόσο συχνά ταξιδεύετε στο εσωτερικό της Κύπρου ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	10	6,8	6,8	6,8
Λίγο	40	27,4	27,4	34,2
Μέτρια	60	41,1	41,1	75,3
Πολύ	25	17,1	17,1	92,5
Πάρα πολύ	11	7,5	7,5	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

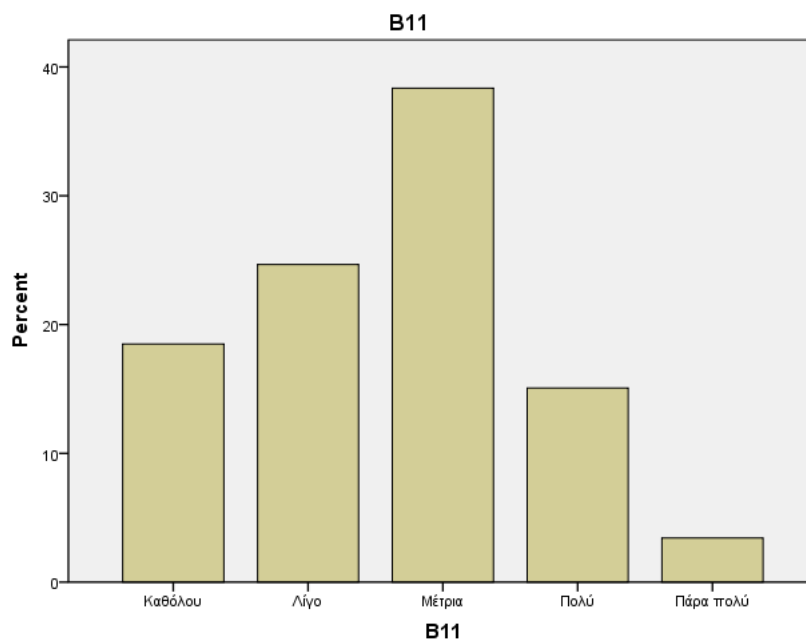

Γράφημα 26 : Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, πόσο συχνά ταξιδεύετε στο εσωτερικό της Κύπρου ;

Όμοια, από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, οι συμμετέχοντες φαίνεται ότι ταξιδεύουν στο εξωτερικό μέτρια συχνά με ποσοστό 38,4% και ακολουθούν όσοι ταξιδεύουν λιγότερο συχνά με ποσοστό 24,7%.

Πίνακας 27 : Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, πόσο συχνά ταξιδεύετε στο εξωτερικό ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	27	18,5	18,5	18,5
Λίγο	36	24,7	24,7	43,2
Μέτρια	56	38,4	38,4	81,5
Πολύ	22	15,1	15,1	96,6
Πάρα πολύ	5	3,4	3,4	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

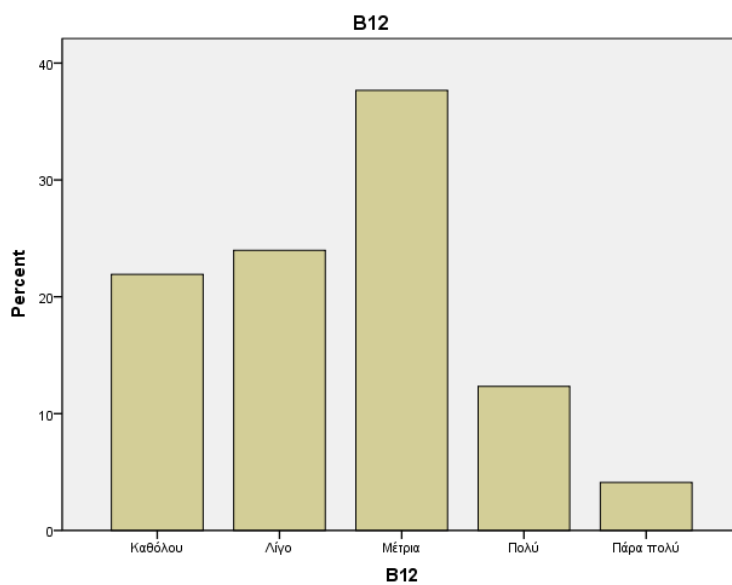
Γράφημα 27 : Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, πόσο συχνά ταξιδεύετε στο εξωτερικό ;

Σε ερώτηση σχετικά με το πόσο βολικές ήταν οι ταξιδιωτικές διαδικασίες μετά την πανδημία Covid - 19 οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι ήταν λίγο ή καθόλου βολικές

με ποσοστό 45,9% και ακολουθούν όσοι υποστήριξαν ότι ήταν μέτρια βολικές με 37,7%.

Πίνακας 28 : Πόσο βολικές ήταν οι ταξιδιωτικές διαδικασίες μετά την πανδημία Covid - 19 ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	32	21,9	21,9	21,9
Λίγο	35	24,0	24,0	45,9
Μέτρια	55	37,7	37,7	83,6
Πολύ	18	12,3	12,3	95,9
Πάρα πολύ	6	4,1	4,1	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

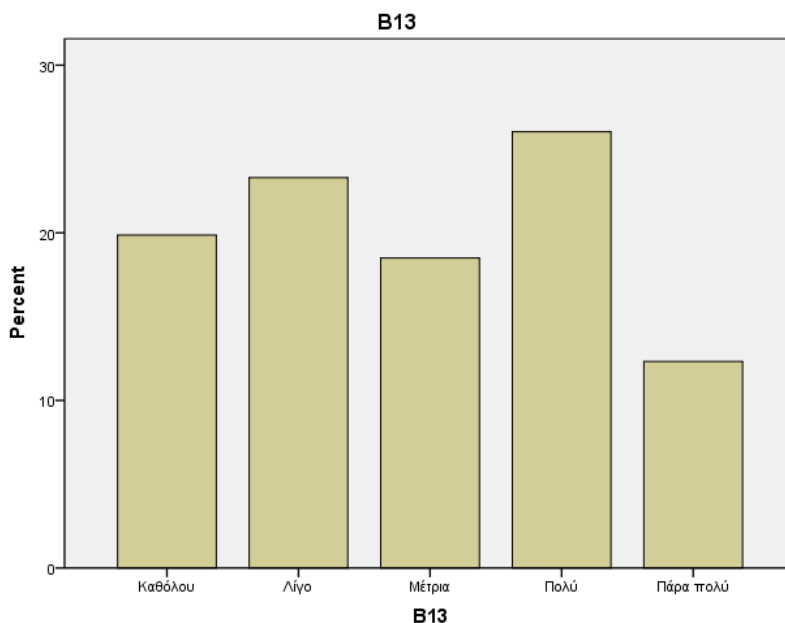

Γράφημα 28 : Πόσο βολικές ήταν οι ταξιδιωτικές διαδικασίες μετά την πανδημία Covid - 19 ;

Σχετικά με τον βαθμό στον οποίο η πανδημία Covid - 19 επηρέασε την ταξιδιωτική τους ασφάλεια, οι περισσότεροι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι επηρεάστηκε λίγο ή καθόλου με ποσοστό 43,2% ενώ αντίθετα, όσοι υποστήριξαν ότι επηρεάστηκε πολύ ή πάρα πολύ ήταν το 38,4%.

Πίνακας 29 : Η πανδημία Covid - 19 επηρέασε την ταξιδιωτική σας ασφάλεια ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	29	19,9	19,9	19,9
Λίγο	34	23,3	23,3	43,2
Μέτρια	27	18,5	18,5	61,6
Πολύ	38	26,0	26,0	87,7
Πάρα πολύ	18	12,3	12,3	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

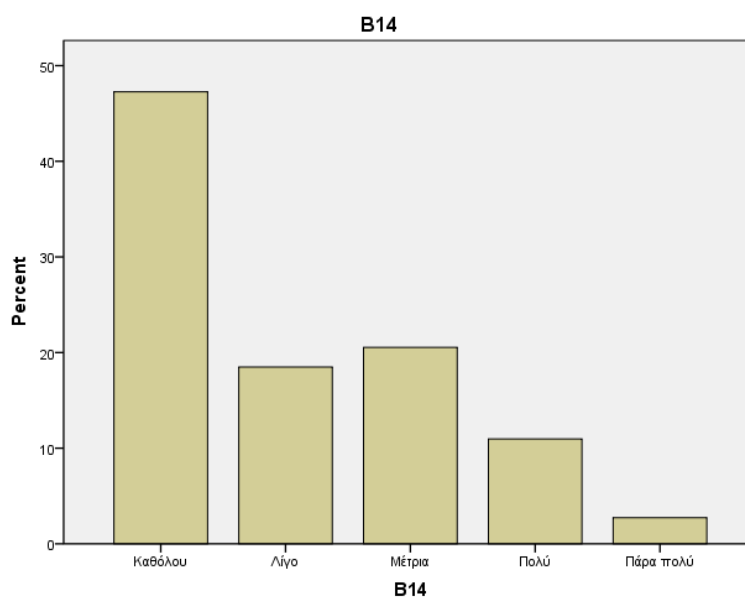
Γράφημα 29 : Η πανδημία Covid - 19 επηρέασε την ταξιδιωτική σας ασφάλεια ;

Σχετικά με το αν έχει αλλάξει ο τρόπος μεταφοράς τους μετά την πανδημία οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι άλλαξε λίγο ή καθόλου με ποσοστό 65,8%.

Πίνακας 30 : Έχει αλλάξει ο τρόπος μεταφοράς σας μετά την πανδημία ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	69	47,3	47,3	47,3
Λίγο	27	18,5	18,5	65,8
Μέτρια	30	20,5	20,5	86,3
Πολύ	16	11,0	11,0	97,3
Πάρα πολύ	4	2,7	2,7	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

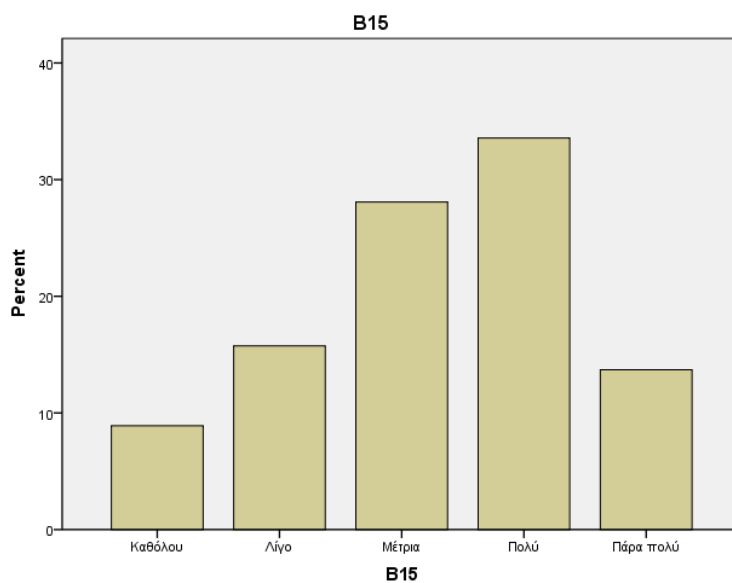

Γράφημα 30 : Έχει αλλάξει ο τρόπος μεταφοράς σας μετά την πανδημία ;

Όσον αφορά το αν έχουν βιώσει κάποια αύξηση στα τουριστικά τέλη και χρεώσεις μετά την πανδημία οι περισσότεροι συμμετέχοντες συμφώνησαν πολύ ή πάρα πολύ με ποσοστό 47,3%.

Πίνακας 31 : Έχετε βιώσει κάποια αύξηση στα τουριστικά τέλη και χρεώσεις μετά την πανδημία ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	13	8,9	8,9	8,9
Λίγο	23	15,8	15,8	24,7
Μέτρια	41	28,1	28,1	52,7
Πολύ	49	33,6	33,6	86,3
Πάρα πολύ	20	13,7	13,7	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

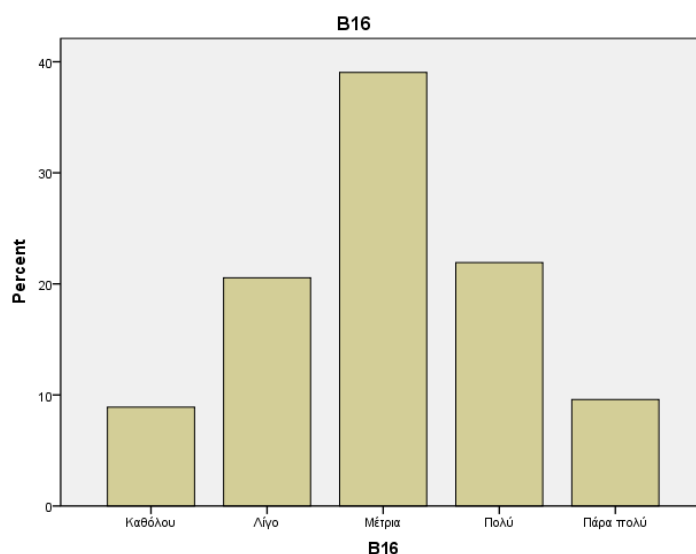

Γράφημα 31 : Έχετε βιώσει κάποια αύξηση στα τουριστικά τέλη και χρεώσεις μετά την πανδημία ;

Επίσης, στην ερώτηση σχετικά με το αν αισθάνονται ασφαλείς κάνοντας ένα ταξίδι με πολύ κόσμο οι πιο πολλοί συμμετέχοντες συμφώνησαν μέτρια με ποσοστό 39% και ακολουθούν όσοι συμφώνησαν πολύ ή πάρα πολύ με 31,5%.

Πίνακας 32 : Αισθάνεστε ασφαλής κάνοντας ένα ταξίδι με πολύ κόσμο ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	13	8,9	8,9	8,9
Λίγο	30	20,5	20,5	29,5
Μέτρια	57	39,0	39,0	68,5
Πολύ	32	21,9	21,9	90,4
Πάρα πολύ	14	9,6	9,6	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

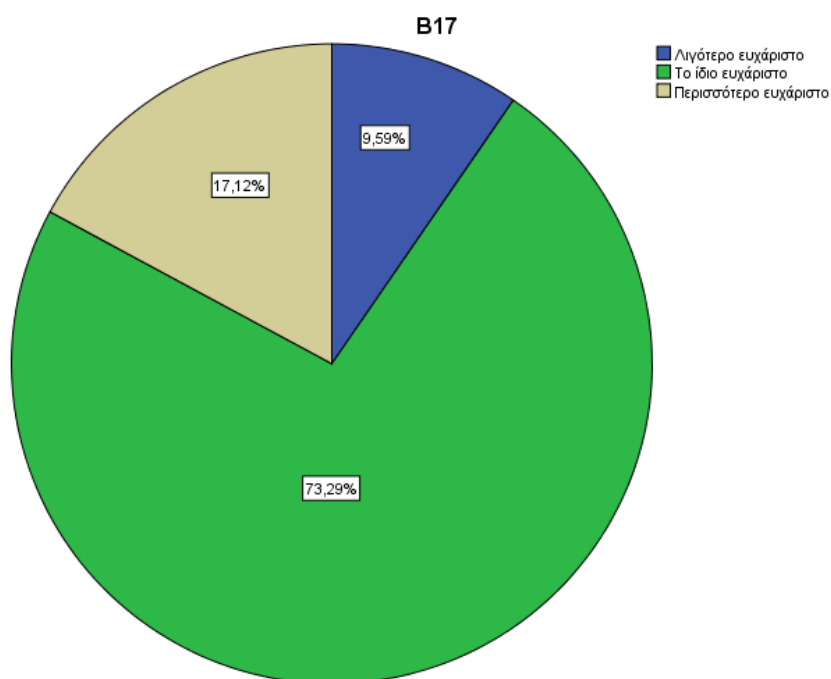
Γράφημα 32 : Αισθάνεστε ασφαλής κάνοντας ένα ταξίδι με πολύ κόσμο ;

Τέλος, σχετικά με το πόσο ευχάριστο θα υποστήριζαν ότι είναι πλέον ένα ταξίδι εντός της Κύπρου μετά την πανδημία η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ανέφερε ότι είναι το

ίδιο ευχάριστο με ποσοστό 73,3% και ακολουθούν όσοι υποστήριξαν ότι θα είναι περισσότερο ευχάριστο με 17,1%.

Πίνακας 33 : Πόσο ευχάριστο θα λέγατε ότι είναι πλέον ένα ταξίδι εντός της Κύπρου μετά την πανδημία ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Λιγότερο ευχάριστο	14	9,6	9,6	9,6
Το ίδιο ευχάριστο	107	73,3	73,3	82,9
Περισσότερο ευχάριστο	25	17,1	17,1	100,0
Σύνολο	146	100,0	100,0	

Γράφημα 33 : Πόσο ευχάριστο θα λέγατε ότι είναι πλέον ένα ταξίδι εντός της Κύπρου μετά την πανδημία ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθεί η επίδραση της πανδημίας COVID - 19 στον τουριστικό τομέα της Κύπρου. Ειδικότερα, η έρευνα επικεντρώθηκε στις απόψεις των καταναλωτών και εστίασε στη διερεύνηση των ταξιδιωτικών συνηθειών των πολιτών και στους λόγους για τους οποίους πραγματοποιούν συνήθως ένα ταξίδι, καθώς και στο βαθμό που επηρεάστηκαν οι συνήθειές τους εξαιτίας της πανδημίας. Στην έρευνα έλαβαν μέρος 146 άτομα εκ των οποίων τα περισσότερα ήταν γυναίκες με ηλικίες μεταξύ 31 - 40 ετών κυρίως κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού και εργαζόμενοι με μηνιαίο εισόδημά που κυμαίνεται σε επίπεδα άνω των 2000 ευρώ και έγγαμοι.

Σχετικά με τις απόψεις των συμμετεχόντων για τον βασικό σκοπό της έρευνας και συγκεκριμένα τις ταξιδιωτικές συνήθειές τους, τους λόγους για τους οποίους πραγματοποιούν συνήθως ένα ταξίδι, καθώς και στο βαθμό που επηρεάστηκαν οι συνήθειές τους εξαιτίας της πανδημίας προκύπτουν τα εξής βασικά συμπεράσματα :

Οι συμμετέχοντες ταξιδεύουν συνήθως μια φορά το χρόνο και η συνήθη διάρκεια του ταξιδιού τους περιλαμβάνει κυρίως 4 - 6 διανυκτερεύσεις. Αναφορικά με το είδος του καταλύματος που προτιμούν να διαμένουν οι περισσότεροι συμμετέχοντες με διαφορά επέλεξαν το ξενοδοχείο, ενώ σχετικά με τον μέσο όρο των χρημάτων που ξοδεύουν κατά τη διάρκεια των διακοπών τους υποστήριξαν ότι κυμαίνεται μεταξύ 500 - 1000 ευρώ και αναφορικά με τη συλλογή πληροφοριών για τον προορισμό που πρόκειται να επισκεφτούν ως πιο συχνή πηγή πληροφόρησης αναφέρθηκε το διαδίκτυο.

Όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους πραγματοποιούν συνήθως ένα ταξίδι οι πιο σημαντικοί λόγοι είναι η επιθυμία για διαφυγή από την καθημερινότητα, η ανάπαυση

και ξεκούραση, η απόκτηση μιας νέας και διαφορετικής εμπειρίας και η γνωριμία με νέα μέρη.

Επίσης, από την έρευνα προκύπτει ότι οι συμμετέχοντες εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποίησαν λίγο ή καθόλου τουρισμό τόσο εντός της Κύπρου όσο και εκτός της Κύπρου. Αναφέρθηκε ότι η πανδημία τους επηρεάζει λίγο ή καθόλου ψυχολογικά στο να πραγματοποιήσουν οποιοδήποτε ταξίδι, ενώ από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, φαίνεται ότι ταξιδεύουν στο εσωτερικό της Κύπρου μέτρια συχνά. Όμοια, από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, οι συμμετέχοντες φαίνεται ότι ταξιδεύουν στο εξωτερικό μέτρια συχνά.

Σε ερώτηση σχετικά με το πόσο βολικές ήταν οι ταξιδιωτικές διαδικασίες μετά την πανδημία Covid - 19 οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι ήταν λίγο ή καθόλου βολικές, ενώ σχετικά με τον βαθμό στον οποίο η πανδημία Covid - 19 επηρέασε την ταξιδιωτική τους ασφάλεια, υποστήριξαν ότι επηρεάστηκε λίγο ή καθόλου. Όμοια, σχετικά με το αν έχει αλλάξει ο τρόπος μεταφοράς τους μετά την πανδημία οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι άλλαξε λίγο ή καθόλου. Αντίθετα, όσον αφορά το αν έχουν βιώσει κάποια αύξηση στα τουριστικά τέλη και χρεώσεις μετά την πανδημία οι περισσότεροι συμμετέχοντες συμφώνησαν πολύ ή πάρα πολύ. Επίσης, στην ερώτηση σχετικά με το αν αισθάνονται ασφαλείς κάνοντας ένα ταξίδι με πολύ κόσμο οι πιο πολλοί συμμετέχοντες συμφώνησαν μέτρια, παρόλα αυτά σχετικά με το πόσο ευχάριστο θα υποστήριξαν ότι είναι πλέον ένα ταξίδι εντός της Κύπρου μετά την πανδημία η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ανέφερε ότι είναι το ίδιο ευχάριστο με πριν.

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει αλλάξει άρδην τη συμπεριφορά και τη σκέψη των ανθρώπων, αφού έχει κυριολεκτικά διαποτίσει όλες τις πτυχές της ζωής, πράγματι αυτή η πανδημία εξακολουθεί να απειλεί και να βάζει σε κίνδυνο την υγεία και τη ζωή της ανθρωπότητας, ιδιαίτερα ελλείψει εμβολίων ή φαρμάκων, επιπλέον, Οι επιπτώσεις δεν περιορίστηκαν στη ζωή και την υγεία της ανθρωπότητας, αλλά έχει επηρεάσει και τα προς το ζην της ανθρωπότητας, προκαλώντας απώλεια εκατομμυρίων θέσεων εργασίας και ζημιογόνα όλους τους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας. Ο περιορισμός της

διάδοσης του ιού υπαγόρευσε αυστηρά τον αποκλεισμό πτήσεων και το κλείσιμο ξενοδοχείων σχεδόν σε όλο τον κόσμο. Ο ταξιδιωτικός τομέας αντιμετωπίζει απaráμιλλο αριθμό ακυρώσεων και οξεία πτώση της ζήτησης υπό το πρίσμα των αυστηρών κυβερνητικών οδηγιών για την εφαρμογή κοινωνικής απόστασης και lockdown.

Μέσω της παρούσας μελέτης επιδιώχθηκε να εντοπιστεί ο αντίκτυπος της πανδημίας του κορωνοϊού στον τουριστικό τομέα της Κύπρου και γενικά η εργασία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η διάδοση της πανδημίας του κορωνοϊού δεν έπληξε σοβαρά τον τουριστικό τομέα. Όπως προκύπτει, σε γενικές γραμμές αυτή η πανδημία επηρέασε ελάχιστα τον τουρισμό της Κύπρου, ωστόσο προκειμένου οι χώρες να θεραπεύσουν τη ζημιά που προκάλεσε και εξακολουθεί να προκαλεί ο κορωνοϊός στον τουριστικό τομέα, πολλά σενάρια πρέπει να αναπτυχθούν και να εξεταστούν και να μελετηθούν σχολαστικά. Οπότε για να μπορέσουμε να έχουμε μια πιο αντικειμενική απεικόνιση της κυπριακής κοινωνίας όσο αφορά τη συγκεκριμένη έρευνα καλό θα ήταν αν μπορούσε η έρευνα να γίνει με μεγαλύτερο δείγμα και τέλος για να πετύχουμε τη γενίκευση των συμπερασμάτων θα ήταν χρήσιμο στο μέλλον να γίνει σύγκριση των αποτελεσμάτων με τα αποτελέσματα άλλων αντίστοιχων ερευνών που ενδεχομένως να γίνουν στο μέλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Abbas, J., Mubeenb, R., Iorember, P.T., Raza, S. and Mamirkulova, G. 2021. Exploring the impact of COVID - 19 on tourism : Transformational potential and implications for a sustainable recovery of the travel and leisure industry. *Curr. Res. Behav. Sci.*, 2 : 100033.

Abbasi, K.R., Abbas, J. and Tufail, M. 2021. Revisiting electricity consumption, price, and real GDP : A modified sectoral level analysis from Pakistan. *Energy Policy*, 149 : 112087.

Al - Mughairi, H.M.S., Bhaskar, P. and Alazri, A.K.H. 2021. The economic and social impact of COVID - 19 on tourism and hospitality industry : A case study from Oman. *J. Pub. Affairs*, 21 : e2786. DOI : 10.1002/pa.2786

Assaf, A.G., Kock, F. and Tsionas, M. 2022. Tourism during and after COVID-19: An expert-informed agenda for future research. *J. Travel Res.*, 61(2): 454–457.

Chakraborty, I. and Maity, P. 2020. COVID - 19 outbreak : Migration, effects on society, global environment, and prevention. *Sci. Total Environ.*, 728 : 138882

Chen, N., Zhou, M., Dong, X., Qu, J., Gong, F., Han, Y., Qiu, Y., Wang, J., Liu, Y., Wei, Y., Xia, J., Yu, T., Zhang, X., & Zhang, L. (2020). Epidemiological and Clinical Characteristics of 99 Cases of 2019 Novel Coronavirus Pneumonia in Wuhan, China : A Descriptive Study. *The Lancet*, 395(10223), 507–513. [https : //doi.org/10.1016/S0140 - 6736\(20\)30211 - 7](https://doi.org/10.1016/S0140 - 6736(20)30211 - 7)

Dwyer, L., Forsyth, P. and Spurr, R. 2016. Tourism economics and policy analysis : contributions and legacy of the sustainable tourism cooperative research center. *J. Hospital. Tour. Manag.*, 26 : 91 - 99

Faus, J. 2020. This Is How Coronavirus Could Affect the Travel and Tourism Industry. <https://www.weforum.org/agenda/2020/03/world-travelcoronavirus-covid19-jobs-pandemic-tourism-aviation/>

Goodell, J.W. 2020. COVID - 19 and finance : Agendas for future research. *Fin. Res. Lett.*, 35 : 101512. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101512>

Gossling, S., Scott, D. and Hall, C. M. 2021. Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. *J. Sustain Tour.*, 29(1): 1-20

Hasan M. K., Ismail A. R., & Islam M. F. (2017). Tourist risk perceptions and revisit intention : A critical review of literature. *Cogent Business & Management*, 4(1), 1–21.

Lu, H., Stratton, C. W., & Tang, Y. W. (2020). Outbreak of Pneumonia of Unknown Etiology In Wuhan, China : The Mystery and The Miracle. *Journal of Medical Virology*, 92(4), 401–402. <https://doi.org/10.1002/jmv.25678>

Pashkus, N.A. et al. (2019) Cultural City Brands and Global Competitiveness. *Revista San Gregorio*, 36, 197 - 209.

Pellesova, P. (2020). Globalization and perception of tourism trends by supply and demand. *SHS Web of Conferences*, 74, 04019.

Rodrik, D. (2018). Populism and the Economics of Globalization. *Journal of international business policy*, 1(1 - 2), 12 - 33.

Unwto (2018), “Tourism highlights report”, available at : www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876

Wang, J. and Ritchie, B.W., 2012. Understanding accommodation managers’ crisis planning intention : An application of the theory of planned behavior. *Tour. Manag.*, 33(5) : 1057 - 1067.

Wen J., Kozak M., Yang S., & Liu F. (2020a). COVID - 19 : potential effects on Chinese citizens' lifestyle and travel. *Tourism Review*, Vol. ahead - of - print No. ahead - of - print. [https : //doi.org/10.1108/TR - 03 - 2020 - 0110](https://doi.org/10.1108/TR - 03 - 2020 - 0110)

Yang, Y., Zhang, H. and Chen, X. 2020. Coronavirus pandemic and tourism : dynamic stochastic general equilibrium modeling of infectious disease outbreak. *Ann. Tour. Res.*, 83 : 102913.

Zhao, S., Lin, Q., Ran, J., Musa, S. S., Yang, G., Wang, W., Lou, Y., Gao, D., Yang, L., He, D., & Wang, M. H. (2020). Preliminary Estimation of The Basic Reproduction Number of Novel Coronavirus (2019 - nCoV) In China, from 2019 to 2020 : A Data - Driven Analysis In The Early Phase of The Outbreak. *International Journal of Infectious Diseases*, 92, 214–217. [https : //doi.org/10.1016/j.ijid.2020.01.050](https://doi.org/10.1016/j.ijid.2020.01.050)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η επίδραση της πανδημίας στον τουριστικό τομέα της Κύπρου

Αγαπητοί/ες συμμετέχοντες/ουσες,

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μέρος της έρευνας που διεξάγω στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών Διοίκησης Επιχειρήσεων (ΜΔΕ), στο Ανοικτό πανεπιστήμιο Κύπρου με θέμα " Η επίδραση της πανδημίας στον τουριστικό τομέα της Κύπρου".

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί είναι ανώνυμο και εμπιστευτικό και οι απαντήσεις θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς της έρευνας. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα αποτελέσει τη συναίνεσή σας για την εθελοντική συμμετοχή στην έρευνα, η οποία θα απαιτεί περίπου 10 λεπτά και η συμμετοχή σας είναι προαιρετική.

Παρακαλείσθε θερμά να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν με ακρίβεια και ειλικρίνεια.

Με εκτίμηση,

Κάκια Ττάκκα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A. Δημογραφικά χαρακτηριστικά

1. Φύλο :

- Άνδρας
- Γυναίκα

2. Ηλικία :

- Μέχρι 30 ετών
- 31 - 40 ετών
- 41 - 50 ετών
- 51 - 60 ετών
- Πάνω από 60 ετών

3. Μορφωτικό επίπεδο :

- Απόφοιτος Δημοτικού/Γυμνασίου
- Απόφοιτος Λυκείου/ΙΕΚ
- Απόφοιτος ΑΕΙ/ΤΕΙ
- Κάτοχος Μεταπτυχιακού/Διδακτορικού

4. Εργασιακή κατάσταση

- Εργαζόμενος
- Μη εργαζόμενος

5. Μηνιαίο εισόδημα :

- Μέχρι 500€
- 501 - 1000€
- 1001 - 1500€
- 1501 - 2000€
- Πάνω από 2000€

6. Οικογενειακή κατάσταση :

- Άγαμος/η
- Έγγαμος/η
- Διαζευγμένος/η
- Χήρος/α

B. Κυρίως μέρος

1. Πόσο συχνά ταξιδεύετε ;

- Συνήθως ταξιδεύω μια φορά το χρόνο
- Συνήθως ταξιδεύω πολλές φορές το χρόνο
- Συνήθως ταξιδεύω μια φορά το μήνα

2. Πόση είναι συνήθως η διάρκεια του ταξιδιού σας ;

- Μέχρι 3 διανυκτερεύσεις
- 4 - 6 διανυκτερεύσεις
- 7 - 10 διανυκτερεύσεις
- Πάνω από 10 διανυκτερεύσεις

3. Σε τι είδους κατάλυμα προτιμάτε να διαμένετε ;
- Ξενοδοχείο
  - Ενοικιαζόμενο δωμάτιο
  - Κάμπινγκ
  - Παραθεριστική κατοικία
  - Οικία συγγενών ή φίλων
  - Άλλο
4. Κατά μέσο όρο πόσα χρήματα ξοδεύετε κατά τη διάρκεια των διακοπών σας
- Μέχρι 500 ευρώ
  - 501 - 1000 ευρώ
  - Πάνω από 1000 ευρώ
5. Από πού συλλέγετε συνήθως πληροφορίες για τον προορισμό που πρόκειται να επισκεφτείτε ;
- Φίλους
  - Οικογένεια
  - Τουριστικούς Οδηγούς
  - Διαδίκτυο
  - Τουριστικά Γραφεία
  - Περιοδικά/Έντυπο τύπο
  - Τηλεόραση/Ραδιόφωνο
  - Τουριστικές Εκθέσεις
  - Άλλο

6. Σε μία κλίμακα από το 1 : Καθόλου έως 5 : Πάρα πολύ, για ποιους από τους παρακάτω λόγους πραγματοποιείται συνήθως ένα ταξίδι ;

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Επιθυμία για Διαφυγή από την καθημερινότητα					
Ανάγκη για Δράση και Περιπέτεια					
Ανάγκη για Κοινωνική επαφή					
Ανάγκη για επίδειξη (prestige) κοινωνική επιβεβαίωση					
Απόκτηση μιας νέας και διαφορετικής εμπειρίας					
Αύξηση γνώσης - μορφωτικοί λόγοι					
Ανάπαυση και Ξεκούραση					
Επαγγελματικοί λόγοι					
Θρησκευτικοί λόγοι					
Γνωριμία με νέα μέρη					

7. Εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποιήσατε τουρισμό εντός της Κύπρου ;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

8. Εν μέσω πανδημικής κρίσης πραγματοποιήσατε τουρισμό εκτός Κύπρου ;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

9. Σας επηρεάζει ψυχολογικά η πανδημία στο να πραγματοποιήσετε οποιοδήποτε ταξίδι ;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

10. Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, πόσο συχνά ταξιδεύετε στο εσωτερικό της Κύπρου ;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

11. Από το ξέσπασμα της πανδημίας έως σήμερα, πόσο συχνά ταξιδεύετε στο εξωτερικό ;

- Καθόλου
- Λίγο

- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

12. Πόσο βολικές ήταν οι ταξιδιωτικές διαδικασίες μετά την πανδημία Covid - 19

;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

13. Η πανδημία Covid - 19 επηρέασε την ταξιδιωτική σας ασφάλεια ;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

14. Έχει αλλάξει ο τρόπος μεταφοράς σας μετά την πανδημία ;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

15. Έχετε βιώσει κάποια αύξηση στα τουριστικά τέλη και χρεώσεις μετά την πανδημία ;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

16. Αισθάνεστε ασφαλής κάνοντας ένα ταξίδι με πολύ κόσμο ;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

17. Πόσο ευχάριστο θα λέγατε ότι είναι πλέον ένα ταξίδι εντός της Κύπρου μετά την πανδημία ;

- Λιγότερο ευχάριστο
- Το ίδιο ευχάριστο
- Περισσότερο ευχάριστο

ΣΥΝΟΛΟ ΛΕΞΕΩΝ: 13201

ΑΡΙΘΜΟΣ ΛΕΞΕΩΝ: 11804

